

ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Vericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGSDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN
EN
KINDER
KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING
NAAR
MAAT

HOUD: Voor niet-leden der Vereeniging. — Vreemde Onderwijzeressen. — Natuurwetenschappelijk onderzoek van Ned.-Indië. — De benoemingen van den Volksraad. — Dietsche Kunstavond. — Indische Kunstavond. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Ingezonden Stukken. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 2 tot 9 Maart 1921.

Voor niet-leden der Vereeniging.

Volgens een heel oud Engelsch rijmpje is het de gewoonte — in handelsaangelegenheden — van de Nederlanders, dat zij te veel vragen en te weinig geven. Is het rijmpje verouderd, zoo niet, geldt het dan ook voor den handel? Indien men nagaat hoevelen er zijn, die, na in de koloniën een goede carrière, met de daaraan verbanden gevolgen, gemaakt te hebben, er niet aan denken of althans niet doen blijken, dat zij Indië niet verschuldigd zijn, dan zou men zoo zeggen, dat het rijmpje ook voor het geslacht van heden nog wel eenige waarheid bevat. Van hen toch kan verwacht worden, dat zij na eenige terugkeer in het vaderland, de instellingen, welke den vooruitgang der koloniën beoogen, zullen steunen. Nog te velen doen dit niet. Het moge geen onwil

zijn, veeleer gemakzucht misschien, de uitkomst verandert daardoor niet.

Tot dezulken de oproep: Laat u opnemen in den schoot der vereeniging „Oost en West“; zij tracht aan Indië iets terug te geven en zij doet dit ook met goed gevolg, maar alleen met vereende krachten worden groote resultaten bereikt.

Vreemde onderwijzeressen.

In het nummer van 4 Maart van *La Gazette de Hollande* vinden wij het volgende denkbeeld ontwikkeld:

Eerst wordt de circulaire weergegeven, waarin de Directeur van het departement van onderwijs in N.-I. de redenen ontvouwd heeft, welke het voornemen deden ontstaan om vreemdelingen als onderwijzers naar Indië te laten komen en waarin hij het oordeel der schoolcommissiën vraagt over dit plan. De uit die circulaire te trekken conclusie is, dat het niet gaat om de keuze: „Nederlandsch dan wel vreemde leerkrachten“, maar wel om deze: „vreemde- of geen leerkrachten.“ Hierbij laat het blad dan 't volgende aansluiten:

Aannemende, dat voor lief te nemen is wat men krijgen kan, wanneer men niet krijgen kan wat men liefst zou nemen en dat inderdaad de aanvulling van het korps der onderwijzers in Indië met een 200-tal vreemdelingen noodzakelijk is, wordt de, op te lossen vraag aldus te stellen: Op welke wijze is deze maatregel zóó toe te passen, dat de

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.

FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

Model Voorjaar 1921.

Hoeden

Den Haag, Spuistraat 8

Lampe

J. M. van KEMPEN & ZONEN
Kon. Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Ruiswijk 17; 198
a-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

OOST

P.M. BROEKMANS AMSTERDAM

KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

WEST

ISERIEF & CO.
Magazijn „De Prijslijst”
Veenestraat 16-18 · DEN HAAG · Valeriusstraat 29

Specialiteit
Tricolage
Garen en Band
Kousen

Verzending naar Oost- en West-Indië.

Wasch-, Glans- en Strijkinrichting „Fortuna”
Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN . . . . . f 0.40	FRONTS . . . . . f 0.18
VESTEN . . . . . f 0.60	BOORDEN . . . . . f 0.15
HALFHEMDEN . . . . . f 0.25	MANCHETTEN p. p. f 0.20
BLOUSES . . . . . vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.
De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSFN
Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

Firma H. RAHR, Utrecht
ACHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

H **Hammond School en COPIEERINRICHTING** **S**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strongste discretie verzekerd.

**BALANSCONTROLE
BELASTINGZAKEN
INRICHTEN EN CONTROLEEREN
VAN ADMINISTRATIES**

H. A. VERHEIJ
LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS
VONDELKERKSTRAAT 17
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

onvermijdelijk er aan verbonden nadeelen tot een minimum worden terug gebracht?

Zou, vraagt L. G. d. H., dit niet te bereiken zijn door in stede van vreemde onderwijzers vreemde onderwijzeressen te kiezen? Onder 200 Duitse onderwijzers zal zeker een aantal gezinshoofden zijn, anderen zullen dit in Indië worden. Onder hen zullen in meerdere mate dan onder jonge meisjes, aspiratiën leven op eene te doorloopen carrière. Dergelijke verwachtingen kunnen afbreuk doen aan de rechtmatige verwachtingen der nieuw te vormen Nederlandsche onderwijzers, en zoo juist de zaak bederven, waar 't om gaat: het verzekeren van de aanvulling in de toekomst. Worden aan de vreemdelingen geen vooruitzichten gegeven, die op het verzekeren van de toekomst van hen en hun gezin berekend zijn, dan zal de regeering na eenige jaren toch voor de vraag gesteld worden: op welke wijze de gewekte aspiratiën te bevredigen? Dit alles neemt voor de alleenstaande onderwijzeres een gematigd vorm aan.

Maar het jonge meisje uit Belgisch of Fransch Vlaanderen of uit de streken van Duitschland nabij Nederland, lijkt ook meer geëigend om de open plaatsen bij het onderwijs in Indië te vervullen. Dit is vooral het geval, wanneer de onderwijzer, welke men zich daar denkt, de typische Duitse schoolmeester zou zijn, allicht min of meer weerspannig om de superioriteit van het hem opgelegde Nederlandsche onderwijsstelsel te aanvaarden, en wanneer die onderwijzer niet heel jong, huisvader en oudstrijder is.

L. G. d. H. schroomt niet de waarschijnlijkheid te erkennen van een huwelijk van eenige dier onderwijzeressen in Indië. Maar al is 't aantal der Nederlandsche vrouwen gelukkig toenemende, toch blijft voor den ongetrouwden man de keuze van een levensgezellin in Indië te beperkt, zoodat een versterking van 't Europeesche vrouwelijke element slechts zal zijn toe te juichen. Elk huwelijk zal eenigszins afbreuk doen aan de berekening der aanvulling van het onderwijzend personeel, maar de uittocht zal niet plotseling komen, als een groote stroom, de voorziening in de open plaatsen behoeft dus geen moeilijkheden op te leveren. Elke ambtenaar heeft de reis- en uitrustingskosten terug te betalen, in 't geval hij binnen een bepaald aantal jaren den staatsdienst verlaat. Deze maatregel zou natuurlijk ook voor de vreemde onderwijzeres gelden, en zodoende meewerken om een haastigen uittocht te voorkomen.

Daar men 't aanvangssalaris voor een vreemde leerkracht wel niet hooger zal stellen dan voor een beginnend Nederlandsch onderwijzer, wijst ook dit op de wenschelijkheid om geen huisvaders uit te zenden. Het totaal der uitgaven, voorafgaande aan het in werking treden in Indië zal stellig voor 200, en zelfs voor 250 jonge vrouwen ook minder hoog zijn dan voor 200 mannen, onder wien een groot aantal gezinshoofden.

Natuurwetenschappelijk onderzoek van Nederlandsch-Indië.

In een openbare vergadering van de Ned. Afd. van de Ned.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw hield op 28 Februari j.l. de heer L. van Vuuren een voordracht over bovengenoemd onderwerp, in verband met Nijverheid en Landbouw in ons Indië.¹⁾

Het spreekt wel haast van zelve, dat wij daarbij

¹⁾ Deze voordracht, getiteld: „Het natuurwetenschappelijk onderzoek in Nederlandsch-Indië in verband met nijverheid en landbouw”, zal met de daarop gevolgde gedachtenwisseling, in haar geheel, in „De Indische Mercur” worden opgenomen.

Riviera en Zwitserland
Geregelde Koeriersdiensten.
(visa versa).
REISBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage
Arnhem Groningen Utrecht

tegenwoordig waren, want waar een deskundig persoon als het hoofd van het Encyclopaedisch Bureau te Weltevreden ons over het wetenschappelijk onderzoek in Indië zou inlichten, daar wisten wij wel vooruit, dat wij iets belangrijks zouden te leren krijgen. Nu, aan onze verwachtingen was rijklijk voldaan.

Bekend is toch, hoe de Indische Regeering langzamerhand de methodischen weg, vooral in de laatste jaren, niet het minst op initiatief van dat Bureau, schied in alle richtingen — voornamelijk in de Buitengewesten — dat wetenschappelijk onderzoek met alle kracht heeft aangevat. Ook op dat gebied ontwikkelt Indië zich in snel tempo.

Van de verkregen resultaten van het wetenschappelijk onderzoek, neergelegd in lijvige boekwerken, verslagen en rapporten, is men in Nederland steeds maar al te weinig bekend.

Het behoeft geen nader betoog, dat zulk onderzoek den ondernemingsgeest prikkelt en bevordert, vooral bij een snelle uitbreiding onzer stuurshemelen in de Buitengewesten.

ATTENTIE! In het belang eener goede Administratie worden Heeren Penningmeesters (Secretarissen-Penningmeesters) der Aldeelingen van de Vereniging „Oost en Wes”, beleefd verzocht hun aandacht voortdurend te willen blijven schenken aan de op een der achterbladzijden van dit blad, steeds voorkomende opgave van Mutatiën (zie circ. v. 22 Jan.

Spreeker maakt ons duidelijk, dat er een onbrekkelijk verband behoort te bestaan tusschen het zuiver wetenschappelijk en het toegepaste onderzoek, gebaseerd op een wetenschappelijke behandeling van de volkenkunde in haar ganschen omvang.

Na het schetsen van mannen als Jacobus Bonifacius „Doctor, Apotheker en Opzigtter van de chirurgijns” onder J. P. Coen, te Batavia overleden 1631, Paulus Hermann, verzamelaar van een herbarium materiaal op Ceylon (1630—1640), van Rumphius de tot Drakestein, den jongdigen Gouverneur van de kust van Malabar in hetzelfde tijdsgewricht, moet zijn beroemd geworden „Hortus Malabaricus”, van het land van Georgius Everhardus Rumphius. In bezielende woorden wordt het leven en streven ons geschilderd van dien grondlegger der wetenschappelijke kennis van Oost-Indië.

Uitvoerig staat spreker stil bij deze machtige figuur van het midden der 17e eeuw, Rumphius, die onder den Gouverneur Arnold de Vlamingh van Oudshoorn in 1653 in Ambon kwam en daar tot zijn dood in 1702 onverdroten heeft gearbeid, niet alleen in het belang der natuurwetenschap, maar ook op velerlei ander gebied.

„Rumphius, die uitnemende natuuronderzoeker, wiens invloed zelfs na twee eeuwen nog zóó groot is, en zóó onmiddellijk is, dat het soms schijnt alsof hij nog rondwandelt, leerende van de Indische planten en dieren, en opwekkend tot nader onderzoek van de landen der Oost-Indische Compagnie (Encyclopaedie van Nederl.-Indië.)

„Rumphius, de dorstende liefhebber der natuur, Zoo het gevraagd wordt, wien wij tegenwoordig niet op het gebied der onmiddellijk praktische daden, maar op dat van den werkenden geest, het meest waarachtig kunnen bewonderen in onze koloniën als gansche verschijning, dan is dit de „blinde ziener van Ambon!” (G. P. Rouffaer.)

En Dr. J. G. Boerlage gewaagt van de beroemde Herbarium Amboinense, dat dit werk zijn waarde

²⁾ G. P. Rouffaer en W. C. Muller, laatstgenoemde Adjunct-Secretaris van het Kon. Instituut van Taal-, Land- en Volkenkunde, schreven in het Rumphius Gedenboek een zeer verdienstelijke „Eerste proeve van een Rumphius Bibliographie.”

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

behouden tot op onzen tijd. De scherpzinnigheid van zijn eigen waarnemingen, de belangrijke inlichtingen, die hij door zijne uitgebreide wetenschappelijke kennis en door eene groote kennis der indische maatschappij kon verkrijgen; de nauwkeurige kritiek, waaraan hij alle van anderen ontvane opgaven onderwierp, dit alles teekent den geleerde.

Zijn Ambonsche Historie, nu dus op geschiedkundig gebied, is een zuivere bron voor de deugdelijke kennis van de laatste helft der 17e eeuw in de Groot-Oost.

Maar wij moeten nu afstappen van den Plinius, hoe aantrekkelijk het ons ook moge zijn langer bij hem te verwijlen en nog meer van hem te vertellen aan de hand van den heer van Vuuren en last not least van het prachtige „Rumphius Gedenboek 1702—1902“.

Met voorbijgang van de 18e eeuw, dien jammerlijken tijd van decadentie schier op elk gebied, de periode die voor het wetenschappelijk onderzoek in Ned-Indië van geen betekenis is geweest, brengt spreker ons als met een sprong in den tijd tot het ontstaan van den Plantentuin te Buitenzorg.

In April 1817 ging van Reinwardt het voorstel tot oprichting van dien tuin en reeds in Mei 1817 werd de eerste spade in den grond gezet voor den aanleg van 's Lands Plantentuin, zooals de naam toen reeds luidde.

Hiermede vangt de werkzaamheid weer aan op natuurwetenschappelijk gebied en zal zij, hoewel het horten en stooten, toch zonder ophouden worden voortgezet. Spreker licht nu toe hoe een geleerde als Blume voor het eerst na Rumphius het geographisch element in het onderzoek betreft. Het groote verband tusschen den bodem en de daarop levende menschen en dieren wordt meer en meer begrepen en dit begrip zal zijn hoogste punt bereiken in den arbeid van Junghuhn.

De naam van dezen onvergetelijken geleerde is aan Java's bodem vast geklonken. Hij is, vermenen wij van spreker, de eerste, die het verband tusschen de vruchtbare vulkanische gronden en de geographische verspreiding der volksnederzettingen. Aan hem, den geograaf van hooge orde, danken wij de prachtige kaart van Java, schaal 1:350000 en zijn meesterwerk over Java.

Intusschen liep 's Lands Plantentuin groot gevaar van verwaarloosd te worden. Gelukkig, hoorde wij, wist het drietal mannen Diard, Teysmann, Hasskarl, de belangen van deze instelling te verdedigen en den tuin van den ondergang te redden.

In opdracht van de Philippijnsche Regeering werd in 1912 de Canadeesche botanist C. B. Robinson naar Ambon gezonden, waar hij aan de hand van Rumphius Herbarium een nader onderzoek had in te stellen naar mogelijke veranderingen, welke de flora der Molukken sedert ondergaan. Deze veel belovende jonge geleerde werd op het eiland Ambon, in onzen tijd, door Binongkoreezen vermoord 5 Dec. 1913 „as the victim of superstitious fear which was caused by his sudden and unexplained appearance in this remote place.“ (potong Kapala — tjeliekende). — Charles Budd Robinson Jr. by E. D. Merrill in the Philippine Journal of Science van Juni 1914. — De Ambonsche Historie, Behelsende Een Kort Verhaal der Gedenkwaardigste Geschiedenissen zo in Vrede als in Oorlog voorgevallen sedert dat de Nederlandsche Oost Indië Comp: Het Besit in Amboina Gehadt Heeft, beschreven door Georgius Everhardus Rumphius. — Eerst Koopman En Opperhoofd ter Custe Hitoe; daarna Raadspersoon van 't Casteel Victoria in Amboina. 2 Deelen. — Uitgegeven door het Kon. Instituut voor de T., L- en Volkenkunde v. Ned-Indië, in de Bijdragen, Deel LXIV der geheele Reeks.

Uitgegeven door het Koloniaal Museum te Haarlem in Juni 1902, 200-jarige sterfdag van Rumphius. Het Beeld van hetzelfde Museum liet ook Rumphius ter eere een medenpenning in zilver en brons slaan. Het wenschte daarmede de herinnering aan dezen uitnemenden geleerde en aan zijn arbeid in de Molukken, te verlevendigen.

De tuin gaat nu zelfs een tijdperk in van bloei onder een man als Teysmann, met medewerking van den Hoogleraar Miquel in Nederland, aan wien Teysmann herhaaldelijk herbarium materiaal gezonden had. Maar een hoogtepunt zou 's Lands Plantentuin eerst bereiken door den dertig-jarigen arbeid van een man met een fijnen geest als Treub, die het juiste evenwicht tusschen het abstracte en het toegepaste onderzoek heeft begrepen. Wij kunnen hier spreker onmogelijk verder volgen, waar hij met tal van voorbeelden toelicht, hoe Treub de glorie heeft weten te bewerken, de geheele wereld door, van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, die meer en meer een wetenschappelijk Instituut wordt, waar buitenlandsche geleerden als om strijd hun kennis komen opdoen van de overweldigend schoone tropische flora en wal daarmede in verband staat. Het is de groote verdienste van Treub, dat hij van Buitenzorg een internationaal centrum van wetenschappelijk verkeer heeft weten te maken.

Niet weinig heeft dit er toe bijgedragen om ons koloniaal beheer naar buiten meer algemeene bekendheid te geven en zoo heeft Treub indirect propaganda gemaakt voor het Nederlandsch gezag in Indië, hetgeen voor ons toch niet van politiek belang ontbreekt.

Het is verleidelijk voor verslaggever om nog maar meer aan te stippen uit de boeiende en doorwrochte voordracht van den heer van Vuuren, een voordracht, die ook door haar vorm zoo zeer uitmuntte.

Ten slotte formuleert spreker een vijftal conclusies, waarvoor wij den lezer naar zijne in de Indische Mercur op te nemen voordracht meenen te moeten verwijzen.

De laatste conclusie, die hij stelt, laten wij nog hier volgen, wijl zij zoozeer het belang raakt van onze gezagsuitoefening in den Indischen Archipel. Zij luidt: „De volkenkunde, wijl slechts beoefenaar „door het betrekken daarin van de uitkomsten van „het natuurwetenschappelijk, speciaal geophysisch „onderzoek, mag daarvan niet worden afgescheiden.“

Na de gehouden voordracht had een vruchtbare gedachtenwisseling plaats, waaraan werd deelgenomen door Prof. Dr. H. Blink, Prof. ir. C. W. Weijns en den heer Gerlings.

Wij moeten nu eindigen en willen nog vermelden, dat het gesprokene, niet het minst door de intonatie van stem en door de macht van het woord, waarover de heer van Vuuren beschikte, op de vrij talrijk aanwezige leden der vereeniging, zonder onderscheid, een bijzonder gunstigen indruk maakte.

A. R. v. O.

De benoemingen voor den Indischen Volksraad.

De benoeming van 24 leden van den Indischen Volksraad heeft plaats gehad. Zooals te verwachten was, heeft de Gouverneur-Generaal in de eerste plaats gezorgd voor een vertegenwoordiging der partijen, die bij de verkiezingen onvertegenwoordigd bleven. Zoo is de benoemde vertegenwoordiger der Katholieken in den Volksraad, de heer Schmutzer, opnieuw benoemd. Het andere Katholieke lid van den Volksraad, de heer Suys, die tusschentijds als candidaat van den Vrijzinnigen Bond was gekozen, is niet benoemd; wel wordt de benoeming gemeld van den heer Burer, een Katholiek, die tevens lid is van het Indo-Europeesch Verbond. Herbenoemd zijn verder de vertegenwoordigers van de Nationaal Indische Partij, de heer Teeuwen, en van de Indische Sociaal-democraten de heer Grammer. Zij vormen met den heer Aay, bestuurslid van den Nederlandsch-Indischen Vrijzinnigen Bond en den gekozen voorzitter van dien bond, de heer

Het soliedste en goedkoopste adres
 ..... voor .....
Gepantserde Hut- en Mailkoffers
 ..... is bij .....
J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG
 Reisartikelen en Lederwaren

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
 Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853. 116
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam. UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN LUIERMANDEN.

Monarch
Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co.
 AMSTERDAM-ROTTERDAM
 DEN HAAG.

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Japigten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
 'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar 178

Kleermakerij „UNICUM“
 Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
 DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %o gewaarborgd.

12A

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electricische Ornamenten, enz.
Baden, Geysers, Waschtafels.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHE**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

101

De leukste **DANSAVONDJES** organiseert men met een „**Mis MASTER'S VOICE**” **GRAMOPHONE**. Enorme keuze platen bij: **WILLEM SPRENGER**. Agent der Gramophone Comp. Ltd. **PASSAGE 46. Tel: 3778. DEN HAAG.**

Kerckamp, de Europeesche linkerzijde van den nieuwen Volksraad. Van de thans zitting hebbende Europeesche leden zullen de heeren van Hinloopen Labberton en Vreede, alsook de vooruitstrevende heer Vierhout, die zich niet meer beschikbaar stelde, dus niet opnieuw zitting nemen. De overige Europeesche leden zijn of behoudend, of zonder uitgesproken politieke richting. De Oostkust van Sumatra is vertegenwoordigd door den Medanschen advocaat Mr. van den Brand, die in vroegere jaren bekendheid verwierf door zijn brochure de Millioenen van Deli, doch thans candidaat was van den Cultuurbond. De heer van den Brand behoort tot of zal zich wel aansluiten bij de Christelijk-ethische partij, die reeds door den heer Bergmeyer is vertegenwoordigd. De heer van Sandick is vooral een kenner van Zuid-Sumatra, waarvoor hij de spoorwegplannen ontwierp. De heer Teixeira de Mattos is vermoedelijk de oud-bestuurder van de Solosche landhuurdersvereniging; de heer Delprat wordt genoemd als vertegenwoordiger der scheepvaart. De heeren de Queljo, Laoh en Soselisa zijn vertegenwoordigers der gewesten buiten Java. De heer Laoh is de speciale vertegenwoordiger der Amboneezen. De drie zitting hebbende Chineesche leden de heeren Kan, Khouw Kim An en Lim A Pat, zijn herbenaemd. De Arabische groep, die aanvankelijk in den eersten Volksraad vertegenwoordigd was, is thans niet vertegenwoordigd.

Van Inlandsche zijde zijn de Prins Prang-wedono, vorst van het Mangkoe Negorosche rijk, en de heer Dwidjo Sewojo, een der leiders van Boedi Oetomo, opnieuw benoemd. Niet herbenaemd zijn de vertegenwoordigers der Sarekat Islam, de heeren Abdoel Moeis (die in den eersten Volksraad was gekozen) en Tjokroaminoto, en evenmin de Inlandsche vertegenwoordiger van de Nationaal Indische partij, de heer Tjipto Mangoenkoesomo. Na de interneering van den heer Tjipto en met het oog op het gerechtelijk onderzoek tegen Tjokroaminoto, was dit wel te verwachten. Voor de Sarekat Islam neemt zitting de heer Mohamed Joesoef en naar wordt gemeld ook de heer Salim. Zij vormen met den heer Abdul Rivai, arts, die op het oogeblik in Nederland vertoeft en, naar wij meenen, lid is van den Nederlandsch-Indischen Vrijzinnigen Bond, den heer Dwidjo Sewojo en het gekozen lid Mohamad Zain, de Inlandsche linkerzijde. Of zich daarbij nog andere benoemde leden zullen voegen valt niet te zeggen.

Zeker is evenwel, dat de tweede Volksraad een uitgesproken behoudende samenstelling heeft en tegenover verschillende vraagstukken geheel anders zal staan dan de tegenwoordige raad. Aan de rechterzijde heeft de Politiek-Economische Bond, zooals na de verkiezingen te verwachten was, overwegen den invloed; zij zal de nieuwe richting van het college bepalen. Onder de Inlandsche leden zullen zich vooral de regenten doen gelden.

Welk gebruik de Politiek-Economische Bond van haar grooten invloed zal maken, moet worden afgewacht. Het is te hopen, dat zij zal inzien dat het voeren van een reactionnaire politiek in Indië niet mogelijk is. De vertegenwoordigers van den Vrijzinnigen Bond, die wel de leiding van de linkerzijde zullen nemen, zullen echter geen gemakkelijke taak hebben. Gelukkig is het wel zeker, dat Gouverneur-Generaal Fock tot het voeren van een reactionnaire politiek niet zal medewerken.

(Het Vaderland van 8 Maart).

Dietsche Kunstavond.

Dinsdag 1 dezer gaf de afdeling Den Haag en Omstreken van het Nederlandsch Verbond wederom een harer bekende „Dietsche Kunstavonden”, waarop ditmaal de heer W. Benoy van het Nederlandsch tooneel Vlaamsche gedichten voordroeg.

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

de heer W. Herckenrath Noord-Nederlandsche Vlaamsche en de heer J. Spoel Zuid-Afrikaansche liederen ten gehoor gaf.

Indische Kunstavond.

Op Vrijdag 1 April zal in het Theater Verkeeren Heerengracht 13, Den Haag, een Indische Kunstavond worden gegeven ten bate der op te richten „Koloniale School voor Meisjes en Vrouwen”, waar op twee mooie één-acters van Mevrouw Kooijman van Zeggelen zullen worden opgevoerd, onder leiding van Mej. Wessels.

Toegangskaarten à f 5.— (belasting en plaatsbespreking inbegrepen) zijn te verkrijgen o.a. bij Mevr. van Beresteyn—Tromp, Heerengracht 7, Den Haag.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het koloniale jaar.

In een bespreking van het afgelopen jaar zegt de *Loc. o.m.*: Dit jaar heeft tot de eerste grooten conflicten tusschen kapitaal en arbeid geleid. Men zag enerzijds de Vereeniging van Werkgevers stand komen, anderzijds den Suikerbond voorstaan in den opbouw en versterking van de Federatie van Europeesche werknemers. Voor het eerst deed zich hierbij de bedenkelijke mogelijkheid voor, dat Eur. werknemers Inlandsche hulpstrepen zouden opvorderen in den oeconomischen strijd.

De Inlandsche werknemers bleken tot nog toe tot niet veel meer dan tot de avontuurlijke guerrilla in staat en nog onbekwaam tot den georganiseerden socialen strijd. In de suikercultuur was het de fantastische persoonlijkheid van Soerjopranandjo den „stakingskoning”, die, meer als boeman dan als leider, achtergebleven ondernemers er toe bracht de hand over de beurs te strijken en naar veel onrust en verbittering, verbetering van levensomstandigheden verkreeg daar waar die spontaan nog niet was tot stand gekomen. Zijn *Personeel* (*P*(abrieks) *B*(ond)) bleek echter een parodie op een werkelijke vakorganisatie.

Wij herinneren aan de stakingen bij tram- en havenbedrijf, in de typografenwereld, en te Soerabaya in het groot fabrieksbedrijf. Het ontbreken van sociale wetgeving werd dit jaar meer dan ooit gevoeld.

Scherpte in den strijd bracht ook de communistische actie in de vakbeweging. De leiders der revolutionaire Vakcentrale zag men herhaaldelijk achter allerlei avontuurlijke stakingsbewegingen staan en de ontwikkeling van een bonafide vakbeweging werd door deze funeste communistische invloeden grootelijks belet.

Ook in de Inlandsche beweging, met name in de *S*(arikat) *I*(slam), won dit jaar het onvruchtbaar communisme veld. De afwikkeling van de Garoetzaak, de reeks onthullende processen, heeft alreeds de hoofdleders van de Centrale S. I. onbetelbaar in discredit gebracht. Zelfs van een volksafgod als Tjokroaminoto verbleekte het aureool. Handig hebben communistische leiders daarvan gebruik gemaakt om eigen figuren naar voren te schuiven (o.a. Darsono).

Als rustig en objectief beschouwer waarnemend het gistingsproces in de Inlandsche beweging, kan men haar slechts toewenschen dat zij, naarmate de volksontwikkeling dieper doorwerkt, de noodige onbaatzuchtige en intelligente leiders moge vinden, gelijk er inderdaad nog te weinig zijn, die het volk langs wegen van orde omhoog willen voeren.

Het beste Engelsche Rijwiel **de Rutge-Whitworth**
Het beste Hollandsche Rijwiel **de Hima**
Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
Telefoon H. 7356 134 Telefoon H. 8742

Leebaboe's en Jongens

beschikbaar.

Bevragen in „PERSINGGAHAN”

Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

sonder het oor te leenen aan ongeroepen ad-
vers. Zoodra het bolsjewisme, dat meest tyran-
sche van alle zich democratisch noemende stel-
-elders zijn natuurlijken en verdienen dood
zijn gestorven, zullen het gezond verstand en
gemoedsrust ook in de Inlandsche wereld stel-
de overhand verkrijgen.

In de Europeesche politieke partijen in Indië
het hebben. Zelfs de aanstaande vernieuwing
den Volksraad brengt weinig leven. Er wordt
het algemeen meer in beslotenheid dan in open-
-heid gewerkt. Het meest hebben de P.(ol.)
-con.) B(ond) en de I(ndo) E(ur.) V(ereeniging)
-n geweerd en tegen het eind van het jaar is ook
-N. I. V(rijz.) B(ond), dien men als destijds de
-Democr. Partij in het moederland, de partij
-enkel leiders zou kunnen noemen, weder op-
-staan. Een sterke vooruitstrevende Eur. politieke
-partij bezit Indië nog niet. De P. C. B., die er gaar-
-voor doorgaat, is te zeer aan bepaalde groeps-
-ningen verknocht, al valt haar praktisch werk
-elal te loven.

Meer dan tevoren bleek dat het Volksraadslid-
-maatschap opeischt heel den mensch en dat het
-nodig is zoodanig de leden schadeloos te stellen,
-al zij zich zonder financiële of andere bekom-
-ernis met toewijding voor hun wichtige taak
-nnen geven.

Wil de gedachte: Indië zeggenschap te geven in
-gen zaak, ook in de toekomst verwezenlijking
-inden overeenkomstig Indië's behoefte, dan zal
-ntrekking van de bevoegdheidsgrens van den
-Volksraad onontbeerlijk zijn.

Dit probleem is intusschen omstandig behan-
-del in het Herzieningsrapport, dat ongetwijfeld
-als het belangrijkste staatkundig stuk kan gelden,
-dat de persen der Landsdrukkerij in 1920 hebben
-geleverd. De onverhoedsche indiening van het
-bestuurshervormingsontwerp-de Graaff deed een
-ogenblik vreezen dat het rapport, hetwelk het
-standpunt van prof. Carpentier Alting draagt,
-den dood zou vinden onder het bureaucratisch
-lood; maar de behandeling van dit ontwerp heeft
-der Indische Regeering de belofte ontlokt, dat nog
-nder de huidige landvoogdij voorstellen, op het
-Herzieningsrapport gegrond, naar het Plein zullen
-itgaan.

Zelden zijn van een landvoogd de goede kwali-
-teiten zoozeer miskend en de fouten zoo breed
-uitgemeten als van den huidige Gouverneur-Ge-
-neraal. Wanneer partij- en groepsbelang niet meer
-meespreken, zal de historie hem ongetwijfeld
-weten te waardeeren en tot de slotsom komen dat
-hij in het kritieke tijdsgewricht, waarin hij zijn
-bestuur heeft gevoerd, wel degelijk de rechte man
-is geweest. Ook in Nederland begint men dit meer
-en meer in te zien en van niet enkel democrati-
-schen kant wordt de wensch vernomen, dat de
-nouve landvoogd de voetstappen van den aftre-
-dende zal volgen. Het feit, dat mr. Fock met ge-
-rustheid de samenstelling van het te benoemen
-Volksraadsdeel aan mr. Van Limburg Stirum
-overlaat, bewijst wel dat deze niet principiëel zijn
-voorganger tegenover staat.

Het bestuur over Ned.-Indië met zijn snel was-
-sende behoeften, zijn opwaarts strevende volke-
-ren, zijn talrijke op verwerkelijking wachtende
-oconomische mogelijkheden, het bestuur over
-deze rijke landen, die steeds meer internationale
-belangstelling trekken, eischt breed staatsman-
-schap. Het eischt levens een nieuw en ruimer fi-
-nanciëel beleid. Ook Indië gaat onder materiële
-zorgen 1921 in. Het zal de durf moeten toonen,
-nieuwe bronnen aan te boren voor zijn bestaan.
-Helaas wordt 1920 met bezuinigingsklanken uit-
-geluid.
-Aan particulier initiatief mangelt het waarlijk
-niet. De Jaarbeurs, in het voorjaar te Bandoeng
-gehouden, getuigt van modern streven op bedrijfs-

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
Piet Heinplein, Tel. 1587
1588

gebied. Handel en Scheepvaart zoeken nieuwe en
breede banen. De eerste Handelsdag, gehouden te
Jogja, bewees dat intensiever organisatie van de
handelsvertgenwoordiging wordt beoogd. Bij de
intree van 1921 zal er echter in de kringen van
handel en bedrijf bezorgdheid heerschen, want het
jaar sluit met een algemeene malaise in zaken als
nawerking van de oconomische wereldontwrich-
ting. Wel valt te voorzien dat zij een slechts tijde-
lijke reactie zal zijn op de overspannenheid der
laatste jaren, doch niemand kan voorzegggen hoe
lang ze zal duren.

Nog enkele feiten en gebeurtenissen dienen ver-
meld te worden: Het Ingenieurscongres, in Mei
1920 te Batavia gehouden, is een goede Indische
primeur geweest op het gebied der technische inter-
nationale congressen in het Oosten. De opening
van de Technische Hoogeschool te Bandoeng in
Juli was de bewuste inleiding tot een Hooger On-
derwijs, dat aan inheemsche krachten kansen
biedt tot mededingen met Europeesche, en een
eerste grootscheepsche poging om het haast hache-
lijke personeelsvraagstuk tot praktische en logi-
sche oplossing te brengen. De komst van Generaal
Snijders vermocht even belangstelling voor het
vraagstuk der defensie te wekken. Welsprekender
was echter de aankomst van nieuw onderzeemate-
riaal uit het moederland. Tjipto's verbanning
bracht weinig emotie. Ten slotte valt nog te boe-
ken de komst van twee merkwaardige Fransen:
Poulet en Clemenceau, ieder hoogvlieger in zijn
soort.

Het Balische rotsklooster.

De heer Damsté, resident van Bali en Lombok,
deed tijdens een dienstreis in het Oostelijk deel
van Bali een oudheidkundige ontdekking van zóo
grootte beteekenis, dat zij als de belangrijkste van
dien aard in de laatste 40 jaren mag worden be-
schouwd.

De heer Zentgraaff verwijst in zijn correspon-
dentie aan het Soer. Hbld. voor nadere bijzonder-
heden omtrent dit pas ontdekte rotsklooster, het
enige van dien aard in onze Archipel, naar het
„Tijdschrift van het Oudheidkundig Genootschap”
en vermeldt nog de volgende bijzonderheden:

In het werk „Nagarakertagama”, een lofdicht
op Hajam Woeroek, vorst van Modjopahit, wordt
o.a. aangetroffen een lijst der Boeddhistische heil-
igdommen op Java, de z.g. „vrijstiften”. Daarin
wordt ook genoemd het Balische rotsklooster, dat
eerst thans, dank zij een gelukkig toeval, is weer-
gevonden.

Het klooster is, evenals de Boroboedoe, „Tan-
tristisch”, waarmee wordt bedoeld de door bijge-
loof en magie gekenmerkte verbastering van het
ware Boeddhisme, welke in de 8e eeuw vorderin-
gen begon te maken en aan invloed geleidelijk won.

De ontdekking had plaats in Oost-Bali. De Goe-
noeng Ageng is de zetel der Dewa's, en het ligt voor
de hand, dat de geloovige Boeddhisten die streek
hebben uitgezocht voor hun heiligdommen.

Nieuwe stoomvaartlijnen op Indië.

De groote beteekenis van Ned.-Indië als han-
delscentrum heeft, zooals wij in de *Neth. Indies Re-
view* o.m. lezen, in scheepvaartkringen zeer sterk
de aandacht getrokken. In September 1920 kwa-
men niet minder dan vier overeenkomsten tus-
schen verschillende stoomvaartmaatschappijen tot
stand, die alle ten doel hebben het openen van
nieuwe verbindinglijnen tusschen Insulinde en
andere landen der wereld.

Tusschen de heeren Alfred Holt & Co. te Liver-
pool (de „Blauwpijpers”-lijn), de Gouvernements-
Handelsmarine van Canada en de Canadeesche
Staatsspoorweg Maatschappij is een overeenkomst
gesloten om een gecombineerden stoomvaartdienst
tusschen Vancouver en Oost-Indië te openen met
de verplichting, dat elk der belanghebbenden een

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE

CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN
PRIMA WAREN.

Bediening aan huis zonder prijsverhooging

**THE PH. VAN OMMEREN
CORPORATION OF NEW-YORK**
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.
belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.
Nadere inlichtingen worden gaarne
verstrekst door
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

..... Vereeniging voor .....
Correspondentie - Onderwijs
Goedgekeurd bij Kon. Best. 25-10-1912
Een **uitstekende** gelegenheid voor
hen, die in Indië wonen en studeeren willen,
biedt de **Vereen. voor Corr. Onderwijs**
Technische Cursussen: Ambachts,
Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-
Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.
Handelskursussen: Boekhouden, Han-
delscorresponden-
tie, Schoonschrijven, Stenografie.
Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen,
(Spaansch, Maleisch, enz.)
Wiskunde, Opleiding Examen,
Ambachten en Beroepen, enz.
Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden,
Talen, Teekenen, Landbouwkunde.
Opleiding akten M.O. Wiskunde (Kl en Kv),
Boekhouden (Kxii), Talen (Fransch, Duitsch,
Engelsch), Teekenen (MA t/m Mk), Werk-
tuigkunde (Kii), Zeevaartkunde (I), Schoon-
schrijven (N).
Honderden Geslaagden.
Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

N.V. Brood- en Beschuifabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG
bij het Stadhuis
Alle soorten Brood, Beschuif,
Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert

Adverteeren doet verkoopen

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

worth
na
HAAG
Co.
aat 170
H. 8742

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
 EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
 UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
 135 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

Dans- Instituut

B. STERNFELD
 Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze
 te Genève
 Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348
 'S-GRAVENHAGE
 Onderwijs in
Modern Dansen
 alsmede in
 Klassiek,
 Plastiek
 en Rhytmische
 Gymnastiek.

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
 Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm
 water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
 Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
 De aandacht wordt gevestigd op de moderne
 Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het
 daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL
 De Directeur H. HOLTHAUSEN

Ruim HEERENHUIS,
 nieuw geschilderd, behangen, gestoffeerd en ge-
 meubileerd, Electriciteit enz.
 Bevattende: Eetkamer, Salon, Rookkamer, Provi-
 siekamer, groote Keuken, droge Kelder, Tuin met
 uitgang, Slaapkamer, groot Boudoir, Logeerkamer,
 Kinderkamer, Badkamer en zes kleine Kamers.
Direct te aanvaarden. Koopprijs
 pl. m. f 50.000. Hypotheek verkrijgbaar. Gelegen Park-
 laan, 20 minuten van Amsterdam.
 GEBR. VAN MAURIK, Ripperdapark 20, HAARLEM.
 75L **Eventueel te huren voor langeren tijd.**

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692
*Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
 en Warmwateraanleg.*
Huis van den 1sten Rang

even groot aantal schepen voor dit doel in de vaart zal brengen.
 Na deze „Blauwpijpers-Canada” fusie vermelden we de combinatie, aangegaan door de beide bovengenoemde Canadeesche Maatschappijen en de Britsch-Indische Stoomvaartmaatschappij, die ook elk een even groot aantal stalen vrachtbooten van het moderne type zal laten loopen tusschen de Oost-Canadeesche havens en Indië, de Straits-Settlements en Java.
 Behalve deze dienst is er nog door de Eilerman Bucknall Stoomvaart Maatschappij een nieuwe vaart georganiseerd tusschen Montreal en Java. Vermelden we eindelijk nog, dat ook de heeren Houston te Montreal onlangs een boot hebben bevracht met bestemming naar Oostersche havens, dan blijkt hieruit voldoende, welke uitbreiding het scheepvaartverkeer tusschen Canada en Ned-Indië den laatsten tijd heeft genomen.
 Het derde bericht van dien aard betreft de reeds bekende oprichting te Rotterdam van de Nederlandsche Maatschappij voor Scheepvaart, Handel en Nijverheid met een aandeelenkapitaal van f 10.060.000. Hoofddoel dezer nieuwe maatschappij is voorloopig het openen van nieuwe lijnen, bevaren door snelloopende booten, tusschen Java, de Buitenbezittingen en Europa.
 Ten slotte wordt vermeld de oprichting der Scheepvaarttrust tusschen de voornaamste Nederlandsche stoomvaartmaatschappijen onder den titel van „Vereenigde Nederlandsche Stoomvaartmaatschappij” met een kapitaal van f 200.000.000, waarvan reeds de helft geplaatst is. Haar eerste daad is de opening van nieuwe lijnen van en naar Java, Sumatra, Australië, Oost-Azië en Afrika.
(Ind. Mercur).

De Joden in Nederlandsch-Indië.
 Aan een artikel in het N. Isr. Wkbl. ontleent de Sum. Post: Tot dusver heeft het Nederlandsche Jodendom zich om de religieuze belangen onzer Ned-Indische geloofsgenooten weinig of niet bekommerd. En toch leven er talrijke Joden, die zich nog met onverbreekbare banden aan hun godsdienst gehecht voelen. Batavia telt ongeveer duizend, Semarang ongeveer vijfhonderd en Soerabaja ongeveer duizend Joodsche zielen. Zijn wij, Nederlandsche Joden, niet aan ons zelf verplicht, daar Joodsch godsdienstleven te wekken?
 Het zijn niet allen Nederlandsche Joden die Indië tot hun woonplaats hebben verkozen: men telt er onder van Duitsche, Oostenrijksche, Engelsche nationaliteit, doch het zijn allen Joden, die, in meerderheid, nog voelen voor het geloof der vaderen.
 Wij meenen, dat in de eerste plaats onze Permanente Commissie hier een goed werk kan doen. De scheiding van Kerk en Staat, die in Nederland geldt, bestaat voor Indië niet. Het Rijk stelt voor Indië predikanten en geestelijken aan, die uit de Staatskas bezoldigd worden. Op de Indische begroeting voor 1921 prijkt dan ook een hoofdstuk Eeredienst. In de eerste plaats behoort de regering te worden gewezen op de noodzakelijkheid, om ook voor het Israëlitische kerkgenootschap in Indië een bedrag uit te trekken en voorloopig een geestelijke aan te stellen, die, in Batavia of Soerabaya woonachtig, de godsdienstige belangen der Joden in geheel Indië kan behartigen. Later zal waarschijnlijk blijken, dat één geestelijke niet in de behoefte kan voorzien, doch voorloopig zijn wij met één functionaris tevreden.
 Wanneer in Nederland geen gegadigde voor het ambt is te vinden, dan zal elders, in Duitschland of Oostenrijk, wel een godgeleerde zijn, die zijn leven aan deze taak wil wijden.
 Ook den Joodschen soldaat in Indië behoort geestelijken bijstand geschonken te worden.
 Uit Deli.
 Den Medanschen correspondent van het Soer. Hbl.

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.
 Tel. Nos. H. 5045 en H. 5046.
Dejeuners, Diners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland
 Beschuit en Roggebrood
 voor export.

valt op de stroom van jonge vrouwtjes, die de laatste tijd uit Nederland overkomen. Het was een invasie, een natuurlijk gevolg van de ophelling van het destijds bestaande trouwverbod voor assistenten en de verhoogde salarisregeling.
 Bij aankomst van een mailboot zijn gedurende enkele dagen de hotels te Medan stampvol en wordt gedanst, de eetzaal zien er fleuriger uit, heerscht een atmosfeer van oud-Hollandsche gezelligheid. Elegante verschijningen loopen langs de straten, nagestaard door den ter Oostkust vergruuden Deliaan, die in een sentimentele bui nog eens fluisterend vertelt van „tempo doeloe”, toen het geheele kantoorpersoneel nog als één man stond en naar het raam snelde.... Daar ging een dame voorbij en dat schouwspel wilde niemand missen..... Thans kijken wij niet meer zoo.
 Deli verandert en ten goede. De gesprekken worden er beter op, de banchalen van vroeger verdwijnen langzamerhand, om plaats te maken voor bezadigder, doch ontegenzeggelijk gezelliger partijen. Vooral uit een moreel oogpunt is het te waardeeren, dat deze levenslustige vrouwtjes overkomen. De vrouw is de morele steun van den man; en de financiën kunnen er, op enkele uitzonderingen na, niet anders dan wel bij varen.
 Schrijver hoopt, dat de stroom van jonge dames uit het koele Noorden aanhoudt en steeds grooter wordt.

UIT DE INDISCHE PERS.
Eerste steenlegging van een irrigatiewerk in het Mangkoe Negorosche (Java).
 Saturnus schrijft in de „Neratja” van 30 October 1920, dat op den 11en dier maand door den vorst van Mangkoe Negoro, Goesti Prang Wedono en zijne echtgenoot Ratoe Timor, de eerste steen is gelegd van het fundamenteel voor het irrigatiewerk te Tirtomarto (dessa Delingan, Regentschap Karamanjar, Mangkoe Negoro, Midden-Java).
 Deze eerste steenlegging geschiedde met zekere plechtigheid, waarbij verschillende Europeanen en tal van Inlanders aanwezig waren.
 In zijne toespraak wees de Vorst van Mangkoe Negoro er op, dat dit irrigatiewerk ten doel had de terreinen in het Regentschap te besproeien, zoowel in den regen- als in den drogen tijd en dat de omvang van het te irriteren terrein ongeveer 17000 bahoe bedroeg.
 De suikerfabriek Tasikmadoe, het eigendom van het Mangkoe Negorosche Vorstenhuis, zou daarvan 500 bahoe voor de aanplanting van suikerriet benutten.
 Met de voltooiing van het werk zoude drie jaar zijn gemoeid en dan lag het in de bedoeling om de waterverdeling in te richten, zooals die in de gouvernementslanden plaats heeft en dan de rechtvaardigheid naar vermogen te betrachten, zoodanig dat zoowel met de belangen van de landbouw-ondernemingen als met die van de bevolking rekening zou worden gehouden.
 Met gejuich en handgeklap werd deze rede door de aanwezigen begroet.
 Daarop sprak de hoofdgenieur van de waterschappen in de Vorstenlanden, die eveneens het belang en het nut van het werk in het licht stelde en werd ten slotte de eerste steen door den Vorst en zijne echtgenoot gelegd.
 Volgens de meening van den schrijver zal de waterverdeling in de praktijk wel geen grootere moeilijkheden opleveren, in aanmerking genomen het feit, dat de in de Mangkoe Negorosche landen werkende ondernemingen het eigendom zijn van de vorstelijke familie en de gronden aan de bevolking toebehooren.
 Aan de goede bedoelingen van het zelfbestuur mag men natuurlijk niet twifelen, want anders zou dit niet tot het in het leven roepen van dit irrigatiewerk zijn overgegaan.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafrâchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

MAISON VAN RIJN Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Best Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners

Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Diners à f 1.-
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen

Diners à f 1.12
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen
 Toespijs

Diners à f 1.70
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen
 2de Vleesch, Visch
 of gevogelte
 Compôte
 Toespijs

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES

verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar.
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting

Sadat de plechtigheid van de eerste steenlegging afgevoerd, had er een feestmaaltijd plaats in de voorstelrijke woning.
 Daar waren de gezamenlijke pryaji's met hunne dames vereenigd onder leiding van den Ronggo, die zijn huldegroet bracht.

De plaats Karanganjat was behoorlijk versierd en de wayang trok tal van toeschouwers, waarbij opviel, dat, ook tijdens de avondfeesten, zoo- als lieden van buiten waren overgekomen.

De kosten werden voor deze feestelijkheden niet bepaald.
 Het is te betreuren dat daarbij nog een ongeluk plaats gehad.

Het plein vóór de Kaboepaten, n.l. alwaar de grote menigte verzameld was, was afgesloten door twee palen, die met ijzerdraad aan elkander waren verbonden. Deze ijzerdraadomheining kon een weerstand bieden aan den druk van het publiek, met het gevolg dat één der steenen palen viel en een kind doodde en een kind ernstig wondde.

De politie-toezicht was voldoende aanwezig, doch onbekend was de politiemacht onverschillig voor de preventieve opname om na te gaan of alles in orde was.
 Ook bleef de politie in gebreke om toezicht te houden op het hazardspel.

Men hoorde steeds de dobbelsteen rollen.
 De schrijver eindigt zijn verslag met de hoop, dat het zelfbestuur van Mangkoe Negoro ook zijn aandacht zal schenken aan de bevloeiing der andere rivieren in zijn ressort, opdat de bevolking in de omgeving zij onder alle weersgesteldheden rijst planten en zij in haar dikwijls moeilijk levensaan doen worde verlicht.

Bede om hulp.

Het bestuur van de Inlandsche vereeniging „Volksonderwijs”, bestaande uit de heeren Darma Soemo, president en Raden Ngabehi Soebroto, secretaris, heeft bij circulaire het verzoek tot de heeren in Ned.-Indië gericht om het geldelijk steunen in zijn taak en zoodoende mede te werken aan de oprichting van een tweede neutrale particuliere Hollandsch-Indische school.

In de veronderstelling verkeerende dat ook de belangstelling uit Nederland niet onbetwist zal zijn, wordt hier uit de in de „Neratja” van 1 November 1920 voorkomende circulaire het volgende overgenomen:

Zooals bekend is, zijn ter hoofdplaats Bandoeng, reeds verscheidene jaren achtereen, tal van Inlandsche kinderen niet toegelaten op de Hollandsche school, tengevolge van gebrek aan ruimte niettegenstaande in het jaar 1915 een 2de Hollandsch-Inlandsche school door de Regeering werd toegestaan.

De vereeniging „Volksonderwijs”, met het lot der ouders, die de teleurstelling ondervonden, begaan, dienengevolge in de maand Februari 1919 werd besloten een eigen Hollandsch-Inlandsche school te richten, welk streven van Regeeringswege werd gesteund in den vorm van een belangrijke bijlegsubsidie.

Sedert de oprichting van de in de maand Juni 1919 gestichte Neutrale particuliere Hollandsch-Inlandsche school nam het bezoek steeds toe, zóó-dat zelfs, dat de vereeniging gedwongen werd middagschool in het leven te roepen, welke voor eene subsidie van de Gemeente werd gesteund.

Aangezien de vereeniging „Volksonderwijs” over een voldoende finantieele krachten beschikt, is het bestuur wel verplicht geweest zich met een ge- maardde woning tevreden te stellen, waarin school kon worden gehouden, doch is het bezoek daarin reeds zóódanig toegenomen, dat het aantal klassen moest worden vermeerderd van 4 tot 7 en het gebouw te klein is geworden.

Bovendien is er nog een vóórklasse bijgekomen voor kinderen van 5 tot 6 jaar.

Het ligt thans in de bedoeling van het bestuur, om een eigen geheel modern uitgerust schoolgebouw te stichten, waarvoor, volgens de door den architect opgemaakte begrooing, eene som van f 92.000 noodig is.

En, aangezien de Regeering de belangrijke subsidie van f 60.000 geeft, zoo moet nog ongeveer f 30.000 worden bijeengebracht, een bedrag, dat voor eene jonge, weinig kapitaalkrachtige vereeniging wel wat te zwaar blijkt te zijn.

Het bestuur doet dienengevolge een beroep op alle Inlanders, om het in zijn plichtmatige taak te steunen en te willen overwegen, dat men door eensgezindheid veel kan bereiken en dat vele kleine bijdragen een berg kunnen vormen.

Zij, die voor het streven van het bestuur iets voelen, kunnen hunne bijdragen zenden aan een der ondertekenaars van de circulaire.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Onderwijs voor de Chineesche en Inlandsche vrouwen in Ned.-Indië.
 II.

Op de hoogere school voor meisjes worden de leerlingen toegelaten, die ouder zijn dan 12 jaren en die in het bezit zijn van eene verklaring, dat zij minstens de 2de klasse der Muloschool met vrucht hebben afgevoerd.

Het leerplan op deze school bevat het onderwijs in het zich welvoegelijk gedragen, de kennis van de Japansche taal, enkele vreemde talen, de geschiedenis en aardrijkskunde, de wiskunde, de verschillende natuurwetenschappen, teekenen, de kennis van de huishouding, naaien, muziek en de gymnastiek.

De vreemde talen, welke geleerd worden, zijn Fransch en Engelsch, mits daarvoor tijd kan worden gevonden.

Zij, die niet muzikaal zijn aangelegd, kunnen vrijstelling van dit vak krijgen.

Ter hoofdplaats Tokio bestaat ook nog eene vrouwelijke hoogere kweekschool, alwaar leer-aresen worden gevormd voor de hoogere meisjesscholen en de lagere kweekscholen.

Deze cursus omvat de studie van de letterkunde, kunst en de verschillende natuurwetenschappen.

Het vrouwelijk onderwijs in Japan is dus in orde en verklaart voldoende het feit, dat de Japansche vrouw, als zij dit wil en kan, zich behoorlijk intellectueel kan ontwikkelen.

Vergelijkt men dit vrouwelijk Japansche onderwijs met het vrouwelijk onderwijs in Ned.-Indië, dan is de veronderstelling zeker niet gewaagd, dat de Japansche vrouw nader tot de Europeesche beschaving staat dan de Chineesche en Inlandsche vrouw in Ned.-Indië.

Deze kan haar hoogste kennis opdoen op de Hollandsch-Chineesche school of op een der Kartini- scholen.

Op deze beide scholen is het leerplan vrij wel hetzelfde, doch, terwijl het meisje op de Hollandsch Chineesche school alleen schoolkennis opdoet, ver- laat het meisje van de Kartini-school deze inrich- ting meer als vrouw, die toegerust is met kennis van de huishouding, w.o. koken, naaien, handwer- ken, enz.

Met opwekking aan de Chineesche en Inlandsche vrouwen om zich, in navolging van de Japansche vrouw, vooral op de ontwikkeling van het intel- lect toe te leggen, hoopt de schrijver tevens dat dit onderwerp de volle belangstelling der Ned.-Ind. Regeering hebben zal.

De gevangenis te Tebing Tinggi (Oostkust van Sumatra).

Uit Medan wordt in de „Neratja” van 2 Novem- ber 1920 bericht, dat in de gevangenis te Tebing Tinggi van tijd tot tijd 500 personen zijn opgeslo-

Restaurant VAN DER PIJL
 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 „Central”
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
 Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble
WILLY HONSBEEK & Co

Indisch Restaurant
 Laan v. Meerdervoort 68
 DEN HAAG
 Geopend van 12 uur tot 8 uur

Tel. Interc. H 447.
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
 DEN HAAG
 Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG,
 BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL,
 LONDEN, PARIJS
 Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren

Indisch Restaurant
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Diners

Fabriek van 144
FORNUIZEN
 met toebehooren
 voor Hotels,
 Restaurants,
 Gestichten, enz.
SCHIEVENINGEN
 Wassaarsche-
 straat 1, 3, 5,
 Fa P. J. MEIJS & ZOON
 Hoffeveranciers
 Telef. Interc. 654

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij

Oppericht in 1857

Kapitaal . . . . . f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort . . . . . f 45.000.000.—
 Reserve . . . . . f 9.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te 'S-GRAVENHAGE, Prins Hendrikplein 14.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE belast zich met alle Bankzaken, alsmede met aan- en verkoop van Effecten. Neemt gelden à deposito en in rekening-courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Rotterdamsche Bankvereiniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.—

(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel, Delfshaven, Feijenoord, Schiedam, Vlaardingen
Rokin Zaandam
Mauritskade Besudenhout, Kneuterlijk, Naaldwijk, Rijswijk, Scheveningen

Handelscredieten.
 Voorschotten in rekening-Courant.
 Deposito's.
 Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
 Gelegenheid tot open en gesloten bewaargang.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereiniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.—

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	weidermaalen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Sliebrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Boreulo	Helder (den)	Tiel
Boekoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culemborg	Hoogerland	Veendam
Delft	Hulst	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leeuwarden	Wildervank
Doetinchem	Leiden	Woerden
Dokkum	Liechem	IJmuiden
Dordrecht	Meppel	Zeist
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Franker	Oostbury	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging . . . . . 2 1/2 %
 Met 3 maanden opzegging . . . . . 3 1/2 %
 Met 1 jaar opzegging . . . . . 4 1/2 %

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursvoorzicht ADVIES BIJ BELEGGING.

ONDERLINGE LEVENSVZERKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

ten, terwijl er slechts plaats is voor 170 gevangenen.

Zoo zitten er somtijds in eene ruimte van 4 Meter lengte en 4 Meter breedte een 35-tal personen, die ook gedurende den nacht daarin verblijf houden. Wanneer de gezondheid der gevangenen dus te wensen overlaat, dan behoef men de oorzaak daarvan niet ver te zoeken.

Daarbij komt nog, dat men de lieden, die het in de ingewanden hebben, aan hun lot overlaat en dat de vliegen er vrij spel hebben.

De planters in Deli zijn dan ook alles behalve gesticht, wanneer zij hunne werknemers uit de gevangenis op hunne onderneming zien terugkomen.

Op een nauwkeurig onderzoek wordt in de „Neratja" aangedrongen.

De Tiong Hoa Wi Sien Po.

De Redactie van dit thans reeds 15 jaren lang bestaan hebbende Chineesche weekblad, dat te Buitenzorg elken Dinsdag werd uitgegeven, deelt in haar nummer van 12 October 1920 het navolgende mede:

Het zal zeker aan vele lezers van het blad zijn opgevallen, dat de Tiong Hoa Wi Sien Po gedurende de laatste weken op onregelmatige tijdstippen aan hun huis werd bezorgd, doch de oorzaak daarvan is de duurte van het papier.

Wel is een tijdlang beproefd het blad op Chineesch papier te drukken, doch ook dat bleek te kostbaar te zijn, waar zoovele abonné's achterstalig zijn met de betaling der abonnementsgelden, doch niettemin gaarne van den inhoud van het blad kennis nemen.

Het is met groote droefheid en teleurstelling, dat de redactie dit moet openbaren.

De Tiong Hoa Wi Sien Po zal dientengevolge niet meer wekelijks kunnen verschijnen, doch zal van tijd tot tijd aan de abonné's worden toegezonden. De inhoud blijft daarbij onveranderd.

Zoodra de prijzen van het papier wederom meer normaal worden, stelt de redactie zich voor de zaken op den ouden voet voort te zetten.

Noodlijgend China.

In de „Pewarta Soerabaya" van 29 October 1920 wordt medegedeeld, dat ter hoofdplaats Soerabaya ernstige berichten uit China zijn ontvangen en dat de nood van het Chineesche volk zeer hoog gestegen is.

Reeds zijn in Ned.-Indië verschillende steuncomité's opgericht, terwijl in 5 dagen tijds ter hoofdplaats Soerabaya een som van f 20.000 ruim bijeen kon worden gebracht.

Het onderwerp had de aandacht van de vergadering King Kie Hwe, welke onlangs werd gehouden.

Over het algemeen was men de meening van den heer Tan Ping Tjat toegedaan, dat, in geval van hulpverstrekking, deze moest geschieden in het groot, aangezien kleine bedragen slechts zoutkorrels in de groote zee zijn.

Bovendien moeten de verkregen kapitale sommen worden benut in het belang van de irrigatie, want anders was de vrees gegrond dat de voedselnood in China elk jaar terug zou keeren.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Rabindranath Tagore's Opvoedingsidealen, door Noto Soeroto, met 5 illustraties. *)

In den 2en druk van zijn „Biographische schets van Rabindranath Tagore" begint Noto Soeroto het hoofdstukje, waarin hij den dichter van de liederen voor het kind behandelt, met te zeggen, dat hij moest goed maken, wat hij in den eersten druk van het boekje verzuimd had, n.l. het volle licht te doen schijnen op Tagore als kindervriend. Hetgeen de schrijver hierover terloops zeide in verband met de school te Shanti Nibetan was hem niet voldoende, vooral met het oog op het feit, dat liefde voor kinderen een be-

minnelijke karaktertrek is van de Bengali in 't algemeen. Het hoofdstuk is voornamelijk een literaire verhandeling en Tagore's pedagogie is daarin slechts met enkele opmerkingen ter sprake gebracht. „Ten opzichte van de wijzen waarop kinderen tot kennis zullen groeien, gaat de beschouwing van den mensch geheel lijnrecht tegen de bedoeling van God in. Hoe wij onze zaken en bezigheden en in verband daarmee onze kantoren willen regelen en inrichten daarin zijn wij volkomen vrij. Maar zulk een kantoren-achtige regeling is niet geschikt voor Gods schepping. Kinderen zijn Gods eigen schepping. Duidelijker dan hetgeen heeft Rabindranath tot mij persoonlijk zijn levensbeschouwing betreffende het kind gezegd in deze wettige woorden, welke hij op een kinderportret heeft geschreven: „I bring Father's message to father". Aldus eindigt Soeroto's beschouwing over Tagore den kindervriend.

Intusschen heeft Noto Soeroto zich niet daarmee tevreden gevoeld, dat hij zelf den Hindoe-leeraar op den voet volgden, maar thans heeft hij in een keurig verzorgd boekje Tagore's opvoedingsidealen toegankelijk gemaakt voor de kringen van het Hollandsch lezend publiek. Blijkbaar inleidende beschouwingen richt de schrijver zich tot de peesche lezers met evenveel belangstelling ontvangen worden behoeft geen betoog. In Europa wordt reeds veelvuldig ingezien, dat er in ons onderwijs veel ten goede wijzigd kan worden; in die richting gaven Montessori en Jan Ligthart het voorbeeld. Hem, wien geen moeite te doen is voor het geluk der kinderen, heeft Noto Soeroto slecht geen ondiens bewezen met de uitgave van zijn boekje.

Is te verwachten, dat een oosterling het best den oosterling kan volgen in diens idealen. Reeds daarom is het begrijpelijk, dat men met belangstelling kennis neemt van Noto Soeroto's denkbeelden over het paedagogisch werk van Tagore. Des te belangwekkender is Soeroto's boekje, wat de schrijver zijn beschouwingen heeft aangevuld met persoonlijke ervaringen, welke parallel gaan met die van modernen Indië en waartegen nu Tagore zijn opbouwende critiek heeft uitgesproken. Geen wonder dus, dat Noto Soeroto met sympathie Tagore's opvoedingsidealen begroet en ze in een geest van begripen verklaart.

De bijdrage van Noto Soeroto tot de Tagore-literatuur in Nederland kan Tagore's werk nog populairder maken en daarom medewerken aan den wensch van zoo velen naar een toenadering en een betere samenwerking tusschen ons en West.

Het Nederlandsche Zeewezen.

De hr. J. W. van Noubuys tracht in het Nr. van 1 Maart een verklaring te geven van het „Laerie-huys" der Compagnieswerf te Batavia in 1727, waarvan een oude tekening zich bevindt in het Maritiem Museum „Prins Hendrik" te Rotterdam. De beteekenis van dat woord „larie" was tot nu toe niet opgehelderd; de hr. N. wil nu de verklaring zoeken in „loophuys" (in verband met Malaisisch lari = loopen), of „doorgangshuis", gelijk er volgens een oude beschrijving der stad Leiden, aldaar eveneens een „Loophuys" was, „alwaer alle leprozen... van haren komende, mogen logeren ende herbergen een tijd van twee nachten... maar 't eynden den voornoemden tijd van twee nachten, zoo moeten sy wederomme vertrekken." Voor een dergelijke inrichting, een „passantenhuys", was er steeds alle reden van bestaan op een Compagnieswerf te Batavia in 1727.

De Gids.

In het Maart-Nr. een artikel van Prof. Mr. C. van Vollenhoven „Een accident in de Indische rechtshervorming". Schrijver herinnert er aan, dat nu reeds twintig jaren de kwestie der Indische rechtshervorming aanhangig is, eene hervorming die bedoelt de rechtspraak te schoeien op Westersche rechtspraak; hij laakt dezen tragan gang van zaken en probeert als het ware den wetgever tot afdoening. Overigens omgiffend te zeggen dat Prof. v. V. het gansch oneens is met het grondgedachte der voorstellers, die uitgaan van het standpunt dat de Indonesiërs reikhalzend uitzien naar Westers recht, „naar een eenheidswetboek, welks inrichting, inhoud en gausche strekking aan Indonesisch denken en vrees even vreemd zal zijn als een „Javanen- of Sumatrasch" wetboek wezen zou voor ons".

Onze Eeuw.

De Maart-afl. bevat een aan de droeve werkelijkheid ontleend verhaal der lotgevallen van een Indo-Europeesche kampongfiguur, Amalia van Duurstede, geschreven door de hr. F. Pont. Een treurige geschiedenis, maar vermoedelijk één uit vele, die het gevolg zijn van maatschappelijke veranderingen in Indië.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud der Maart-afl.: Politieleiding en politiebewoening.

*) Uitgave „Hadi Poestaka", Amsterdam, 1921.

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
 Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
 Incasso's en Rekening-Courant.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereiniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM
 TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN
 Directie: F. A. SOREL.

door J. C. Vergouwen. — De voorstellen De Graaff in Volksraad, door J. W. Meijer Ranneft. — Verslag van commissie tot herziening van de staatsinrichting van Indië (slot), door G. Th. Stibbe. — Het huwelijksrecht de Toba-Bataks (vervolg), door D. W. N. de Boer. — Ambtsvelden en de petjatoe-pengajah in Gianjar (Zuid-Indië), door P. de Kat Angelino. — Indische belangen in Indië, door S. — Kroniek (De Indische Gids en het B. B. — nieuwe bezoldigingen. — Toli-Toli. — Kromo in de Indië. Enz.). — Vreemde koloniën, door S. — Koloriale literatuur (Sumatra in 1818, door P. H. van der Kemp, bevestigd door G. Sr.).

Handelsberichten.

In het Nr. van 3 Maart gegevens over de navolgende onderwerpen: De handel van Sumatra's Westkust (tweede kwartaal 1920). — Handelsbeweging van de haven Padangurende de maand November 1920. — Suriname (Overzicht van den uitvoer van producten enz. over de maanden Januari t/m November 1920, vergeleken met het overeenkomstig tijdvak van 1919). — Curaçao (Uitvoer van fosfaat 1920).

Nederlandsch Fabrikaat.

Hr. Smitsaert zet in het Nr. van 20 Febr. zijn artikelen voort, getiteld „Indrukken en gewaarwordingen over Indië“.

Vragen van den Dag.

Dr. K. Vos schrijft in de Maart-afl. een vrij uitvoerig artikel „Het Natalsch tekort“. Koren op den molen van hen, geen onderscheid maken tusschen wat Eduard Douwes Dekker is geweest als mensch en wat zijn ziel heeft gebaard als Multatuli. Dr. Vos voert nieuwe gegevens over Dekker's kastekort in 1843, die hem in een zeer gunstig daglicht moeten stellen, „een zaak met een vies gezicht“, Schr. kreeg een gevoel alsof het in Keulen donkerde, toen Multatuli's laatste levensbeschrijver v. d. Berg Eysinga-Elias schreef „Dat waarheid en gerechtigheid hoogste waren, was geen frase in zijn mond.“

Indische gezondheid.

Als uitgave van de Ned.-Ind. Levensverzekering- en Lijf-Maatschappij (Nilmij) is een boekje verschenen, getiteld „Indische gezondheid. Wenken voor totoks en ook anderen. Bewerkt onder toezicht van Dr. K. B. M ten Harkent, arts te Weltevreden“. Een uiterst praktische reclame voor een Maatschappij, die er direct belang bij heeft dat haar verzekerden een geregeld leven leiden en bekend zijn met de eenvoudigste beginselen der Indische hygiëne, ook voor hun eigen welzijn. Aan hen, die naar Indië gaan, kan dit populair boekje uitstekende diensten bewijzen.

Neerlandia.

In het Maart-Nr. een sympathiek artikel van E. Reijnders te Colombo, waarbij we er aan herinnerd worden dat in Ceylon een uitgebreide kring van personen bestaat, die hun streeks afstammen van de Hollandsche kolonisten der 17 en 18 eeuw aldaar. Deze kring is verenigd in de „Dutch Burgher Community“, welke beoogt het eigen karakter te handhaven en de welvaart, zoowel de stoffelijke als geestelijke, van zijn leden te bevorderen.

De West-Indische Gids.

De Maart-afl. opent met een interessant, door Prof. J. C. van Eerde ingeleid en toegelicht onderwerp, getiteld: „Een West-Indisch getuige omtrent de plaats, waar Columbus zijn ontdekking deed“. — Mr. B. de Gaaij Fortman publiceert een artikel uit de geschiedenis van Sint Eustatius, met als uitgangspunt het werk van Fr. Edler: The Dutch republic and the American revolution. — De hr. Tj. Pyttersen vervolgt zijn beschouwing over de toekomst van verschillende culturen in Suriname. Schr. behandelt thans de suikercultuur op Java, vervolgens op Cuba, terwijl hij daarna naar het oosten en in hoeverre ook Suriname gunstige factoren voor de industrie biedt (het artikel wordt in een volgende afl. voortgezet). — Verder nog korte mededeelingen over aanleg van groote verkeerswegen in Suriname en den kolonialen spoorweg aldaar.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

In aansluiting bij hetgeen in de vorige afl. van dit tijdschrift werd geschreven over Dr. J. W. IJzerman, bevat het Nr. van 1 dezer de kernachtige rede, op 8 Januari in de Aula der Amsterdamse universiteit door den Promotor, Prof. J. C. van Eerde, uitgesproken. Een fraai portret van den „jongen“ doctor (die den 9en April zijn 70en geboortedag vierden) gaat aan den tekst vooraf. Overigens in dit Nr. geen enkel op Indië betrekking hebbend artikel. Alleen bevat de rubriek „Literatuur“ over de „Mededeelingen“ uittreksels van voordrachten, welke gehouden zijn ter gelegenheid van de „Koloniaal vacantie-

curus voor geographen“, op 27—29 Dec. j.l. te Amsterdam (Prof. Molengraaff: het ontstaan van eilanden; de hr. C. Lekkerkerker: de economische vlucht van Ned.-Indië in de laatste jaren; J. Kreemer: de Atjehsche volksgeest, enz.).

De Macedoniër.

In No. 3 vervolgt Ds. D. Pol zijn reeks artikelen: Midden-Java ten Zuiden. Schr. treedt in bijzonderheden over den Mohammedaanschen godsdienst. — Verder het vervolg van H. Dijkstra's „Herinneringen aan de Soemba-Zending“ (een historisch overzicht).

De Indische Mercur.

Voornaamste inhoud van No. 9. De suikerindustrie in Queensland in 1920, door M. W. Etty. — Het verkrijgen van gronden voor landbouwendernemingen in Ned.-Indië. — Kediri'sche landbouwvereniging. — Begroeting van Ned.-Indië voor 1920 (Memorie van Antwoord). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz., benevens een uitgebreide opgave van recente literatuur over oliën, vetten en wassen.

Indologenblad.

Het Nr. van 3 dezer bevat het overzicht eener voordracht van den hr. G. Gonggrijp over de economische beteekenis der Java-suikerindustrie voor de Inlandsche bevolking. — Voorts het eerste gedeelte eener reeks ethnographische causerieën, door Th. O. B. Günther. Schr. behandelt den oorsprong der Maleiers.

Indië. Geïllustreerd weekblad.

Inhoud van afl. 48: Toradja's (vervolg), door N. (met plaat: Vrouw der berg-Toradja's in feestkleedij van boom-schors). — Samosir (het grootste eiland in het Tobameer), (met kaart en ill.). — Herinneringen aan Kangean, door G. O. van der Plas (vervolg). — Een reliquie van de Krakatau-ramp (n.l. de ketel van het gestrande stoomschip „Barouw“), door H. C. (met ill.).

Twee uitgaven van „Hadi Poestaka“.

De jeugdige, veel belovende uitgeverijfirma „Hadi Poestaka“ heeft een tweetal keurig verzorgde geschriften uitgegeven. Het zijn over (of voor) drukken van het tijdschrift Ned.-Indië Oud en Nieuw, maar gestoken in een sierlijk gewaad, zoodat men hier terecht van luxe-uitgaven mag spreken. We volstaan met het noemen der titels dezer belangrijke, met tal van illustraties verlichte geschriften: Z. H. Mangkoe Negoro VII en H. H. Ratoe Timoer van Jogjakarto. Een Javaansch vorstenhuwelijk, door S. K. Met versieringen van Soerjowinoto. Beknopt geschiedkundig overzicht van het Sultanaat Jogjakarto, geschetst door Noto Soeroto. Versieringen van Soerjo Winoto.

Suriname.

Hoe men, zonder aan slaapziekte te lijden, meer dan drie jaren rustig in den dommel kan blijven? Dit probleem is in Den Haag opgelost.

Langer dan drie jaar is er in dag- en weekbladen en tijdschriften geschreven voor en tegen den verkoop onzer West-Indische koloniën. Brochures zijn er over geschreven. De Staten Generaal hebben zich bij herhaling daarmee bezig gehouden. Onze Regering heeft meer dan eens met nadruk verklaard, dat het denkbeeld van den verkoop zelfs niet in overweging genomen kan worden. Een deel — gelukkig een klein deel — van het publiek, heeft zich doen kennen van zijn meest weerspannende zijde door de motieven voor den verkoop aangevoerd. Een heele litteratuur heeft zich over het onderwerp ontwikkeld en..... daar ontwaakt iemand in de residentie op 24 Februari en zendt aan *Het Vaderland* (zie het nummer van 25 Februari) een stuk ter plaatsing, waarin wordt aanbevolen in het programma van den Vrijheidsbond het volgende punt op te nemen: „De verkoop van onze bezittingen in West-Indië zal zooveel mogelijk zijn te bevorderen.“ De schrijver spreekt natuurlijk van „bezittingen“, niet van „koloniën“. En het motief? Hetzelfde dat reeds door zoo velen is aangevoerd: de verkoop beteekent: „stevige vulling van de schatkist met als gevolg opheffing van den pijnlijken belastingdruk.“ Een vroeger verdediger van den verkoop wilde bovendien met de koopsom de Zuiderzee dempen, spoorwegen aanleggen, enz. enz.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
 Statutaire Reserve . . . . . - 17,353,284.-
 Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekantoor DE BAS
 Finweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering op de billijkste conditiën.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 21A
 Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz. EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz. BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Voor **Collectieve Ziekte-Verzekering** is de aangewezen Maatschappij de **Centrale-Onderlinge** Ziekenkas onder Administratie der Z. H. V. Pletterijkade 50 's-Gravenhage

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
 AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
 Ampanan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shang hai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.
 Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

DE BAS & Co., Bankiers
 HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
 BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
 Safe-Inrichting. :-

TAAMS & KEYSER
 Bankastraat 10 's-Gravenhage
 IN EFFECTEN. 122
 Speciale afdeling Incourante Fondsen. Cultures - Industrie - Handel.
 Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden. COUPONS. REK.-COURANT.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Opgericht

.... 1907 ....

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

UTRECHTSCHER BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJSENB GZS. 211

— HAARLEMSCHER — BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met **incasseeringen** op het Binnenland
en Buitenland.

Koopt en verstrekt **wissels en cheques** op het
Buitenland.

Verstrekt **handelscredieten** tegen zakelijk onderpand.
Bezorgt telegrafische **uitbetalingen**.

Belast zich met de uitvoering van **Effecten-orders**.
Verhuurt aan hare clientèle **Safe-loketten**.

Neemt gelden **à deposito** tot wekelijks te annon-
ceeren rente. 59

Adverteeren doet verkoopen.

POSTCHEQUE & GIRODIENS

Hebben rekeninghouders borderellen met
quitantiën ter invordering aan het post-
kantoor afgegeven, dan kunnen zij verzoeken
dat het ingevorderd bedrag op hunne post-
rekening wordt bijgeschreven. De afrekening
met de eventueel onbetaalde quitantiën
wordt hun dan thuis bezorgd.
NEEMT DAAROM EENE POSTREKENING

De politieke hoofdredacteur van *Het Vaderland*
heeft onder het ingezonden stuk een aantekening
geplaatst. Wij zullen ons de moeite niet geven voor
de zooveelste maal aan te voeren wat tegen het
denkbeeld van verkoop pleit. Nu hij eenmaal wak-
ker is — ook blijkens zijn ingezonden stukken in
Het Vaderland van 2 en 5 Maart — kan de inzender
zelf de studie ter hand nemen. In de jaargangen
1917—1920 van het *Koloniaal Weekblad* kan hij
daarover heel wat vinden.

Wij willen hier den inzender, die er op uit is
onze schatkist stevig te vullen en den pijnlijken
belastingdruk op te heffen, slechts de vraag stellen
of hij niet inziet dat het te koop aanbieden van
een deel onzer koloniën, de erkenning dus dat wij
meer koloniën hebben dan wij kunnen beheeren,
spoediger dan men denkt ons te staan zou komen
op het verlies onzer Oost-Indische koloniën.

In welk dagblad de inzender gelezen heeft, „dat
Engeland zal onderhandelen over de overneming
door Amerika van zijn bezittingen in West-Indië”,
weten wij niet. Wel weten wij, dat de Britsche
regering heeft verklaard daar niet aan te denken.
Het zou ook in strijd zijn met de mentaliteit van
John Bull, die niet loslaat wat hij eenmaal vast
heeft.

Men schrijft aan *De West* uit Boven Para:
De kleine landbouwers hebben over het geheel
een goed jaar gehad, doch ook zij ondervonden
aan den lijve, dat de landbouw moeilijke proble-
men biedt. Toen de cacao ziek was, werd hun ge-
raden: plant koffie! En thans is die koffie vrijwel
onverkoopbaar, door de lage prijzen. Het best varen
zij er bij, die zich niet tot één gewas bepaalden.
Allicht is er onder de verschillende gewassen altijd
één, welke betaalt.

Wat cacao en koffie te weinig opleverden, werd
aan velen dubbel en dwars vergoed door de paddi-
prijzen. Nog steeds betaalt men den fancyprijs van
20 cent per kilo paddi, wat een groote winst op-
levert voor den landbouwer. Er zijn landbouwers
die honderd en zelfs twee honderd zakken paddi
van 70 kilo geogst hebben.

Of de raad van het Landbouwdepartement, om in
den kleinen regentijd creolenrijst te planten, overal
is opgevolgd, betwijfel ik. Op het commissariaat zag
ik nog al wat zaaizaad over, dat bestemd was voor
de landbouwers.

De landbouwers hebben verder een aardig duitje
verdiend met de pluimveeteelt. Voor een kip vraagt
men tegenwoordig in het district twee à drie gui-
den, voor een doks drie à vijf gulden. Eieren kosten
10 à 12 cent per stuk. Weet men nu, dat voor de
voeding veel eigen paddi of zemelen worden ge-
bruikt (in plaats van dure maïs) dan begrijpt men,
dat een zoet winstje is gemaakt. Ook met houtskool,
waarvoor f 1.50 per zak wordt bedongen,
worden goede zaken gemaakt.

Het is te hopen, dat zij nu ook eerlijk hun aandeel
in de inkomstenbelasting zullen betalen — of bij
gebreke daarvan — de commissie zal weten te zor-
gen voor de noodige aanslagen.

De West van 21 Januari schrijft o.m.:
Het Gouvernements Advertentie Blad bevat heden
een overzicht van de opbrengst der koloniale mid-
delen in het afgelopen jaar.

Als men de cijfers inziet, is de eerste indruk
niet ongunstig.

Laat ons er dadelijk bijvoegen, dat ook de eind-
indruk niet ongunstig is. De meeste middelen be-
wegen zich in de slijgende lijn, gewoonlijk een
teeken van vooruitgang. En toch huivert men om
de conclusie te trekken: het gaat nu goed! Er zijn
reeds enkele symptomen, die er op wijzen dat het
in sommige opzichten niet goed gaat. De crisis, die
het laatste half jaar in den landbouw is ingetreden,

AUG. SVELKOU - AMSTERDAM
SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 20
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
Vraagt geïllustreerden Catalogus.

ROTTERDAMSCHER LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-klokksignaal

spiegelt zich reeds af in de mindere opbrengst
geneeskundige belasting. Deze bedroeg 57 duizend
gulden, of 20 duizend minder dan het jaar te voren.
Houdt de crisis aan, dan zal zich dat uiten in de
opbrengst van verschillende middelen, in de eerste
plaats de invoerrechten.

De opbrengsten, die in verband staan met het
goudbedrijf, blijven dalende. En het schijnt dat het
zelfde ook het geval wordt met de balata-industrie.

De vooruitzichten kunnen dus niet bepaald gun-
stig worden genoemd. Daar staat tegenover, dat
wat in de eene richting verloren wordt, geheel in
ten deele weder kan worden goedgeemaakt door een
opbloei in andere richting. Men beweert, dat er
goede vooruitzichten zijn voor een exploitatie van
chewing gum (Amerikaansche zuiggom), terwijl ook
de economische beteekenis der bauxiet-ontginning
nog nader moet blijken.

In „*Wetenschappelijke Bladen*” van Februari een
stukje (uit de „*Umschau*” van 8 Januari) over
Balsabomen, die op Portorico voorkomen en een
zacht, zeer licht en homogeen hout opleveren, dat
gebruikt wordt voor reddingsgordels, reddings-
boeien, reddingsvloften, tonnen voor bakens in zee,
enz. Het geïmpregneerde hout kan gebruikt worden
om ijskisten, ijskasten en andere koelruimten, hout-
kisten, enz. te bekleden.

Ook in Suriname komen zeer lichte houtsoorten
voor. Zou niet onderzocht kunnen worden of daar
bruikbare onder zijn?

Uit den weekbrief in „*Op de Uitkijk*” van 29
December knippen wij het volgende:

„Ik moet je nog vertellen een bericht, dat ik
enige maanden geleden en sedert met tussenpozen
geregeld weer hoorde, n.l. dat in afzienbare tijd
wijziging van het R.R. is te wachten, waardoor
de Staten-leden vergoeding zal worden toegekend.”

Billik! Men kan moeilijk eisen, dat de heren
veel tijd als in de laatste jaren aan het werk
worden gegeven, maar steeds onvergoed blijven
steden. Maar is dit wel het eerst aan de orde? Moet
niet voorgaan een uitbreiding van het kiesrecht?
gelooft, dat men het ambt van volksvertegenwoor-
diger, waarvoor de ambitie hier soms heel gering
is, aanlokkelijker zal maken door kiesrechtuitbrei-
ding dan door betaling.

Een formidabel inkomen zal 't toch niet worden
en dan lijkt mij het besef, dat men werkelijk de
vertrouwensman is van allen, die in staat kunnen
worden geacht te weten door wie zij wenschen ver-
tegenwoordigd te worden, een aantrekkelijker lok-
aas dan een aantal pegels, hoe goed die ook in deze
tijd te gebruiken zijn.

„*Suriname*” van 28 Januari vertelt, dat de heer
Tiffany, directeur van de goudbaggermaatschappij
in de Marowijne, een „sea sledge” (zeeslede) heeft
ontvangen, die 40 tot 50 mijlen per uur loopt en
den afstand van Paramaribo naar Albina — waar-
over de booten van de koloniale vloot ± 19 uren
doen — in 3½ uur zal afleggen. Dat is wel wat heel
kort. Ook de mededeeling, dat de beide schroeven
elk 14000 omwentelingen per minuut maken, zal
wel wat overdreven zijn.

De boot is nog niet te water gelaten.

Een gemakkelijken nagalm van den oorlog deelt
„*De Surinamer*” van 30 Januari mee: Een auc-
tionair te Paramaribo veilde 20 dozijn broeken,
afkomstig uit een fabriek in Wurtemberg. „Op
't oog was 't een koopje, want ze kostten f 1.90 per
stuk. Een Britsch-Indiër sloeg de heele partij in.
Toen echter later bleek, van welke stof ze waren,
weigerde hij de partij papieren broeken te betalen.”

Nede l. Stoomvaart-Maatschappij „**OCEAAN**”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa
Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM—ROTTERDAM.

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manege Washington)
THERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. DEN HAAG TEL. H. 5306

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
 Handel in Paarden

Luxe Stands en Boxes

Tonneaux beschikbaar
 Dir. J. W. v. d. GUN.

gende dat hij geen broeken van papier wou. De
 auctionnair op zijn beurt beweerde alleen maar
 te hebben geveld. De „broeken” kwestie is
 nu wel in dien zin opgelost, dat de auctionnair
 schade zal dragen.”

Curaçao.

Rumor in casa.
 I.

Den 19den Januari heeft te Willemstad eene
 „demonstratie” plaats gehad, waarvan, als wij uit
 de verslagen de zaak goed bezien kunnen, de beteekenis
 heel belangrijk is geweest. De betooging was gericht
 tegen de buitengewone inkomstenbelasting. Men
 vond althans hare aanleiding in eene toe-
 lating der buitengewone inkomstenbelasting. Men
 is van oordeel, dat deze heffing nooit populair is geweest,
 en dat zij zoover nog van populariteit bij eene belasting
 kan worden gesproken. Ook in den Kolonialen
 Raad is deze kwestie ter sprake gekomen. De vorige
 Gouverneur van Koloniën moet hebben uitgemaakt,
 dat personen, die niet aangeslagen waren in de
 Curaçao'sche inkomstenbelasting over het belas-
 tingsjaar, waartoe 1 Aug. 1913 behoort, ook niet
 onder de buitengewone inkomstenbelasting,
 waarvan zouden profiteren o.a. allen, die na dat
 tingsjaar zich in de kolonie waren komen vestigen,
 zelfs al was hunne vermeerdering van in-
 komen in de kolonie verworven. Men kan aanstonds
 aannemen, dat dit systeem tot onbillijkheden heeft
 geleid en anders dan Gouverneur Nuyens
 en Gouverneur Helfrich het daarmee dan ook
 eens op grond van een wetsinterpretatie, die
 den indruk maakt van zeer plausibel te
 zijn. Eenigszins afwijkend schijnt de opvatting van
 den tegenwoordigen Minister van Koloniën te zijn
 te zijn, „dat ten aanzien van hen, wier mogelijke
 belastingplichtigheid door hunne vestiging in de
 kolonie ontstaat, als grondslag behoorde te worden
 genomen, de vermeerdering van het inkomen
 zij in de kolonie genoten hebben”, hetgeen de
 Minister aldus verstonde, „dat voor iemand,
 die zich na 1 Mei 1914 in de kolonie heeft geves-
 tigd, geen rekening moet worden gehouden met de
 vermeerdering van inkomen ontstaan door de ves-
 tiging, doch uitsluitend met de toename van zijn
 inkomen in de kolonie.” Dit lijkt althans minder
 juist, maar ook hiertegenover blijft bestaan het
 oordeel van den Gouverneur op het tweede lid van
 de desbetreffende verordening, dat bepaalt:
 „De belastingplichtigheid ontstaat door vestiging
 in de kolonie, dan wordt de vermeerdering ge-
 noemd.”

De is bovendien met de tweede ministerieele
 beslissing te rijmen, dat van de belasting werd vrij-
 gesteld de directeur van openbare werken, „wiens
 inkomen sinds zijn aankomst alhier aanzienlijk
 is toegenomen”, gelijk de *Amigoe di Curaçao* weet
 te deelen.

De de aangeslagenen behoorde dokter De
 Moller, die wel in 1913 aangeslagen was
 geweest, maar sedert de kolonie verliet en eerst in
 1914 daar weer terugkeerde. Voor dezen gold als
 tingspunt de aanslag in 1913. Nu lijkt er inder-
 daad weinig verschil te bestaan op het standpunt
 van de tweede ministerieele uitlegging tusschen een
 en een hernieuwde vestiging in de kolonie:
 beide gevallen toch ontstaat de belastingplichtig-
 heid door vestiging, in zooverre als, wanneer men
 niet in de kolonie gevestigd had, die belasting-
 plichtigheid ook niet zou ontstaan zijn.

Dokter Moller is niet tegen den aanslag in appèl
 gekomen bij den Raad van Beroep, maar kwam
 in verzet bij den kantonrechter na beteeke-
 ning van het dwangbevel. Dit schijnt geen gevolg
 hebben gehad en ten slotte is tot executie over-
 gegaan, waarbij niemand een ernstig bod deed, zoo-
 dat de verkoop niets opgebracht heeft. Twee of
 drie betoogingen moeten toen hebben plaats gehad.

Aan de eene is deelgenomen door den geheelen
 handel, groot en klein, en de voornaamste ingezete-
 nen van Curaçao. Om 2 uur des namiddags werden
 alle verkoopwinkels en kantoren gesloten, zoodat
 groot- en kleinhandel meewerkten aan de „wande-
 ling door de stad”. In den namiddag (?) is een
 groote menigte, waaronder de „lagere” bevolking,
 dokter Moller een ovatie gaan brengen. Aldus de
 heer Winkel in den Kolonialen Raad. En volgens
Voz di pueblo heeft aanstonds na de „verkoop-
 ing”, die op 10 uur bepaald was, ook eene wandeling
 plaats gehad, een protest-wandeling met den heer
 Moller aan het hoofd, welke laatste toen een bezoek
 gebracht heeft aan het kantoor van den kolonialen
 ontvanger en daarna naar de sociëteit is gegaan.

Wie het Curaçao'sche volkskarakter kent, zal de
 optocht, de ovaties en het „biba dokter Moller”
 kunnen verklaren, waaromtrent *Voz* verklaart:

„Wij hebben bewonderd de waardige wijze, waar-
 op de bevolking van Curaçao geprotesteerd heeft
 tegen de executie van dr. Moller en de groote hulde
 dezen man gebracht bewijst, dat ons volk in hem
 wil eeren den persoon, die opgekomen is tegen het
 meten met twee maten. Driewerf hulde aan dien
 persoon en aan onze geheele bevolking, die deel
 genomen heeft aan de betooging!”

De deelneming van den handelsstand aan het
 protest schijnt een meer beteekenend karakter te
 dragen. De heer Winkel sprak van een betooging
 „van ernstigen aard”. De *Amigoe* dacht aan een
 uitstorting van de fiolen van afkeer tegen de ge-
 hate wet over het hoofd van den „armen” admi-
 nistrateur van financiën.

Intusschen hoort men er wellicht binnenkort iets
 meer van, daar de Koloniale Raad besloten heeft
 in behandeling te nemen een voorstel om den gou-
 verneur uit te noodigen om te dezer zake inlichtin-
 gen te geven op grond van art. 97 R.r.

Rumor in casa.
 II.

De *Amigoe di Curaçao*, die eerst maar liever de
 zaak in de doofpot scheen te willen doen, verklaart
 in haar blad van 5 Februari aan de beweging, mits
 zuiver zakelijk en vrij van alle politieke of andere
 vreemde tendenzen gehouden, hare sympathie niet
 te willen ontzeggen. Dit is van beteekenis, omdat
 de *Amigoe* een zeer gouvernementeel gezind blad
 is. Na eerst gewenscht te hebben, dat dokter Moller
 zich, indien hij niet betalen wilde, ook tot den
 Minister had gewend, schrijft het blad nu: „De
 aanleiding van de geheele twist en al de verdeeld-
 heid zien wij in de inmenging en beslissing van
 den Minister, die den bewusten ambtenaar (Ph.
 van der Breggen) van belasting vrijstelde. Eigenlijk
 is de beslissing van den Minister nog veel zonde-
 ligger”, waaraan zij de volgende verbijsterende
 mededeeling toevoegt: „Wij hebben het nog nergens
 gelezen of geschreven gezien. Doch het is hier van
 zoo algemeene bekendheid, dat men wel van een
 publiek geheim kan spreken. En daarom zien wij
 er geen bezwaar tegen, ter juistere beoordeeling
 dezer aangelegenheid, het neer te schrijven. Zoodat
 ons ter oore kwam, heeft de Minister dezen ambte-
 naar niet in den eigenlijken zin vrijgesteld van de
 buitengewone inkomstenbelasting, heeft hij geen
 principieele oplossing gegeven van deze kwestie,
 doch heeft aan dezen ambtenaar een gratificatie
 geschonken, die even groot was als zijn aanslag in
 de belasting.”

De inlichtingen, door den Kolonialen Raad op
 voorstel van het lid Winkel aan den Gouverneur
 gevraagd, zijn aldus geformuleerd:

1°. Volgens het schrijven van den Gouverneur
 aan den Raad van 2 Februari 1920 No. 463 (zie ons
 hoofdartikel in ons vorig nummer) was aan den
 inspecteur der belastingen opgedragen, om niemand
 in de buitengewone inkomstenbelasting aan te
 slaan, die in 1913 niet in de gewone Curaçao'sche
 inkomstenbelasting was aangeslagen, in afwachting

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen,
 kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door
 als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar,
 of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
 AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
 AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
 BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
 SEMARANG en SOERABAIA.

60

FA G. J. HILBRINK

8 Daendelsstraat 's-Gravenhage

DAMESKLEERMAKERIJ

bericht hiermede, dat zij gedurende de maanden
 December en Januari naar maat zal verkoopen:

Dames Tailor Made Wandel Costumes
 met zijde gevoerd voor f 115.—.

Mantels of Ulsters voor f 100.—.

Rokken voor f 40.—.

uitsluitend uit eene groote sorteering Eng. Stoffen.
 De nog voorradige Bontmantels en Bontgarnituren
 zullen tegen concurr. prijzen worden uitverkocht.
 Gedurende December—Januari Zaterdags tot
 5 uur geopend.

PENNOCK-COMPANY

Huygensstraat 27 Tel. H 6300 · Tel.-Adr.: „Highspeed”

DEN HAAG

BANDOENG

145

EXPORT van AUTOMOBIEL- en .....
 KOETSWERK-ONDERDEELEN

P. J. VEELO & ZNEN

DEN HAAG

Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
 INRICHTING

158

Behangerij

Stoffeerderij

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Koninklijke West-Indische Maildienst

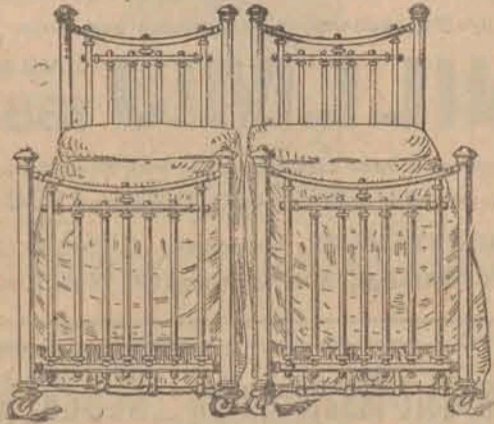
Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana,
 Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

Ernest Cassutto & Dr. A. Kervel
TANDARTSEN
 Frederik Hendriklaan 45 - SCHEVENINGEN
 Teleph. Schev. 122
 Spreekuur: alle werkdagen 1-3.

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
 TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
 Grote keuze vanaf het beste tot het
 eenvoudigste.
 Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—7 uur

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
 T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
 vermeerderde druk van

**Moderne
 Kookkunst.**

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,
 Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid . . . . . f 4.00
 gebonden . . . . . - 5.00

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512

□ □ DRUGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

van het antwoord van den Minister, wat toen nog
 niet bekend was.

Zijn die personen, na ontvangst van dit ministe-
 rieel schrijven, in die buitengewone inkomsten-
 belasting aangeslagen? En vielen onder de perso-
 nen, die voorloopig nog niet werden aangeslagen,
 ook alle personen, welke in 1913 niet in de gewone
 inkomstenbelasting waren aangeslagen?

2°. Is er bij den aanslag in de buitengewone in-
 komstenbelasting rekening gehouden met de mee-
 ning van den Minister van Koloniën omtrent de
 personen, wier belastingplichtigheid door vestiging
 ontstaan is, en zoo ja, zijn dan ook alle personen,
 die volgens den uitleg van den Minister niet in de
 termen vielen voor een aanslag, ook vrij gebleven?

3°. Zijn ook de lichamen, eerst na 1 Mei 1914
 hier gevestigd, op grond van 's Ministers uitleg van
 aanslag in de buitengewone inkomstenbelasting,
 vrij gebleven?

De heer Winkel verzocht verder, dat ook aan den
 Raad overgelegd zou worden de geheele inhoud van
 den brief van den Minister, waarin diens opvatting
 van de toepassing van de buitengewone inkomsten-
 belasting is neergelegd en de gronden, die den
 Raad van Beroep bewogen den aanslag te vernietigen
 van den ambtenaar, bedoeld in het schrijven
 van den Gouverneur op 2 Februari 1920 No. 463.

Blijkens een nadere mededeeling wordt met
 laatsbedoelden brief van den Minister bedoeld die,
 waarin de tegenwoordige Minister van Koloniën
 zijn standpunt uiteenzette.

Wij wachten met belangstelling het antwoord
 van den Gouverneur af.

Ingezonden Stukken.

Nijmegen, 26-2-1921.

Aan de Redactie van „Oost en West”
 te 's-Gravenhage.

Het artikel „Een babbeltje over Curaçao” in het „Kolo-
 niaal Weekblad” door J. van Haften geschreven, heb ik
 met veel belangstelling gevolgd. Daar ik en met mij vele
 Curaçaoënaars verantwoordigd zijn over eenige beweringen
 van den schrijver, die de lezers van uw blad een verkeerd
 indruk zullen geven van het eiland en de bevolking,
 verzoek ik U plaatsing van deze regels. In de eerste plaats
 wensch ik op te komen tegen hetgeen de schrijver te berde
 brengt over de bevolking van het voornaamste eiland, n.l.
 Curaçao. Van eene animositeit zooals hij die beschrijft, is
 hoegenaamd niets te bespeuren. Men kan 't immers dage-
 lijks in het handelsgedeelte van Willemstad, de z.g. Punda
 en op de sociëteit „De Gezelligheid” waarnemen, hoe de
 leden van die twee groepen van de bevolking elkaar ont-
 moeten, in harmonie leven en elkaar weten te waardeeren.
 Wel is waar is de vriendschap onderling van de bewoners
 van Pietermaai en Scharloo inniger dan met menschen, die
 aan de overzijde (Otrabanda) wonen, maar dat de leden
 van de twee groepen zich als vijanden tegenover elkaar zou-
 den gedragen, is op zijn zachtst uitgedrukt, eene averecht-
 sche voorstelling van den toestand. Door het verschil in af-
 komst, in levensopvatting, in taal en door den afstand
 (geen geringe factor in een warm klimaat) is het begrijpe-
 lijk, dat ieder in zijn eigen kring meer aansluiting aan
 elkaar vindt. Is 't dan anders in Europa? waar zoovele
 coteriëen zijn, dat men er van walgt.

De derde groep, de gekleurde bevolking, telt op Curaçao
 niet mee. Verwondert men zich hierover? Menschen, die de
 toestanden aldaar beter kennen dan de schrijver, weten,
 dat die bevolking afstamt van de vroegere negerslaven en
 daarom niet gezien is. Is 't anders in de Vereenigde Staten?
 Leest men niet dagelijks in de couranten van lynch-
 partijen, van hotels, die geen kleurlingen toelaten? Zulk
 eene animositeit bestaat op Curaçao zelfs niet tegenover
 den kleurling. Mij is het bekend, dat de commandant van
 een van onze oorlogschepen aan een luitenant ter zee, die
 eenigszins door de zon gebrand was (een Surinamer)
 serieus aangeraden heeft, zich bij een bezoek van zijn oor-
 logschip aan New-York een weinig achterbaks te houden om
 geen aanstoot te geven.

Ten 2e heeft mijn aandacht getrokken de scheeve voor-
 stelling van woningen op Curaçao, door den geachten schrij-
 ver gegeven. Hoewel ik de woningen op Negro-Pont vóór
 mijn vertrek niet gezien heb, herinner ik mij zeer goed,
 dat de employe's van de maatschappij er zeer tegen op-

CONSERVEN - TIELEMAN & DR
 LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jam

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog
 Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

zagen de woningen te betrekken, niet alleen omdat ze
 legen waren, maar ook om de ongeriefelijkheid. Wie
 ooit op Curaçao van eene waterleiding gehoord? vraagt
 schrijver. Weet hij dan niet, dat lang vóór dat de Petroleum
 Maatschappij op Curaçao kwam, de meeste huizen op
 termaat en Scharloo en vele op Otrabanda voorzien wa-
 ren van eigen waterleiding, Amerikaanse badkamer en
 sets? Die huizen hebben een „tank” op hun dak, waar-
 van het regenwater wordt gepompt van uit de groote re-
 sers, die zij hebben, om van daar uit door middel van
 zen geleid te worden naar de vertrekken en naar de
 mer. Dat het dorp Negro-Pont niet behoeft onder te
 voor welke stad in Nederland dan ook, wat zijne in-
 ting en instellingen aangaat, is geen aanbeveling voor
 dorp. Immers, is 't in de meeste steden van Holland
 een ongekende luxe een badkamer te bezitten, dat
 een minister er over dacht een weeldebelasting er
 heffen?

Treft men niet in Den Haag heerenhuizen in het
 gedeelte van de stad zonder electrisch licht en zonder
 kamer? Treft men niet in Nijmegen, ook weer op de
 standen, heerenhuizen, die wel aangesloten zijn op de
 leering, zonder electrisch licht? Mij ten minste is het
 gaan, dat ik huizen op de beste standen in Den Haag
 Nijmegen heb moeten bewonen, waar ik mijn mens-
 optrok en mij ergerde dat er geen electrisch licht en
 badkamer was.

De Curaçaoënaar zou conservatief zijn, zegt de schrij-
 ver. Als de Curaçaoënaar iets niet is, dan is 't conservatief.
 op Curaçao moeilijk een beschaafd mensch aan te
 die niet één of meerdere keegen in New York is geweest
 de noodige verbeteringen en gemakken, die de huizen
 hotels daar aanbieden, niet op zijne woning in Curaçao
 heeft overgebracht. Vandaar dat de huizen op Pieter-
 en Scharloo en vele op Otrabanda, voorzien waren van
 moderne comforts, lang vóór dat de Petroleum Maatschappij
 pij op C. kwam. Plannen om die gemakken in de officie-
 woningen van het Fort Amsterdam in te voeren, wa-
 reeds langen tijd geleden gemaakt en zouden ook uitge-
 zijn geworden, vóór dat de Petroleum Maatschappij
 Curaçao kwam, indien de oorlog de uitvoering niet be-
 lijkt had.

Ik wil best gelooven, dat de schrijver een vriend is
 Curaçao, maar die scheeve voorstellingen kunnen er
 bijdragen, dat ambtenaren er zeer tegen op zien naar
 gaan. Ik heb vele menschen gesproken, die én in Indië
 in Curaçao een tijdje hebben gewoond en allen waren
 over eens, dat men zich in C. veel meer in de bewoonde
 beschaafde wereld gevoelde dan in de meeste plaatsen
 groote uitgezonderd) van Oost-Indië. Met dank voor de
 leende plaatsruimte,

Hoogachtend,
 EEN CURAÇAOËNAAR

In antwoord op het ingezonden stukje van een
 caoënaar het volgende:

Het wil mij voorkomen, dat de geachte schrijver te
 den nadruk legt op eenige punten in mijn artikel, die
 waarlijk van ondergeschikt belang zijn en zeer zeker
 mand ervan zullen terug houden naar Curaçao te gaan.

Doel van mijn schrijven was te doen uitkomen, dat
 raçao een onzer meest loyale bezittingen is, waarvan
 inwoners zich altijd één hebben gevoeld met het Moeder-
 land en dat het daarom en ook om het feit dat Curaçao
 meer en meer een bezit van beteekenis gaat worden,
 grootste dwaasheid zou zijn, als Nederland, gehoor gevende
 aan stemmen in en buiten de Kamers, zich, in navolging
 van Denemarken, zich te eeniger tijd van dit bezit
 ontdoen.

Met het oog daarop gaf ik een overzicht van Curaçao
 verleden, zijn heden en gaf aan wat de toekomst wel
 brengen kon.

Die animositeit, die ik beschreef, tusschen de beide
 der bevolking, heb ik, en anderen met mij, precies
 zooals ik ze beschreef, in het bijzonder was die animositeit
 waar te nemen tusschen de dames. Maar wat doet het er
 of die animositeit volgens schrijver minder groot is als ik
 beschreef, dit toch is een kleinigheid, evenals het feit
 Curaçaoënaar in het oog van den schrijver niet conservatief
 is. Dit zijn persoonlijke inzichten en daarover valt men
 te redetwisten.

Zoo als ik in den aanhef van mijn artikel schreef,
 ik aan den tijd, te Curaçao doorgebracht, steeds met
 grootste genoegen teruggedacht; het feit alleen, dat
 daarmede begint, toont wel aan dat men het ergens
 heeft gevonden en bevat zeer zeker een aanmoediging
 menschen die er over denken naar Curaçao toe te gaan.

Ter aanvulling daarvan wil ik nog wel mededeelen,
 ik het er zoo prettig vond, omdat de inwoners over het
 gemeen zulke aangename, gastvrije menschen waren en

ZOO JUIST ONTVANGEN:
Parakan Salak Thee,
 kwaliteit en prijs als vóór den oorlog
 80 cent per pond.
 VERRIJGBAAR BIJ
F. C. DE BRUYN
 DANCKERTSTRAAT 43. - TELEF. 300

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen.

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZONN
Telefoon H. 1880 en H. 3331
Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze 1e soort
ZWARE TURVEN EN
TURFBRIKETTEN ...

zoals ik ook in mijn artikel vertelde, het zulk een
klimaat had.
voor mij heb mijn artikel nog eens goed overgelezen
om er niets in vinden waardoor iemand ervan terug
worden gehonden naar Curaçao te gaan — integendeel
mochten er menschen zijn, die, zooals blijkbaar schrijver,
wel hebben gedaan, dan wil ik voor deze, mijns inziens
lezerde lezers, gaarne verklaren, dat dit inzicht in geen
opzicht heeft voorgezet.
Het vriendelijke dank, geachte redactie, voor de gelegen-
heid die U mij wederom schonk om ook mijne opmerkingen
beste te geven, met de meeste achting,
J. VAN HAAFTEN.

Een babbeltje over Curaçao.
(Reptiek).

Geachte Redactie,
naar aanleiding van het onderschrift van den heer v. H.
verleden week zouden wij gaarne onderstaande regelen
in uw blad zien opgenomen. Bij voorbaat zeggen wij U
dank.
Het genoegen constateerden wij uit genoemd onderschrift,
dat de heer v. H. zich een vriend van Curaçao noemt; wij
welen met ons, hadden juist het tegendeel uit zijn stuk-
opgeemaakt. Of dit aan ons verkeerd lezen, dan wel aan
toon van die artikelen ligt, laten wij aan de andere
partij ter beoordeeling.
Maar met beslistheid moeten wij opkomen tegen de be-
spottende en minachtende wijze waarop de heer v. H.
aanleiding van het onderschrift onder ons stukje, geens-
zins zijn bedoeling is geweest te spotten of te krenken,
maar veel eer een waardeerend oordeel over Curaçao uit te
spreken, betreuren wij het des te meer, dat wij niet de
gelegenheid zijn, die een andere strekking in zijn artikelen
vinden.
Hoogachtend,
W. P. MAAL.
P. H. MAAL.

Den Haag, 6 Maart 1921.
Galileistraat 114.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Nog meer oologsnaweeën.

Frankrijk betaalt reusachtige bedragen voor zijne mili-
taire uitgaven. Zijn er daaronder, waarbij de buitenstaander
schuddend vraagt: Waarom wordt daarin toch vol-
houden, anderzijds wordt om nog meer gelden gevraagd voor
de ologgevolgen, waarvoor de aandrang door iedereen wordt
gevoeld. De ellende van den oorlog is met den oorlog
beëindigd en telkens worden weer nieuwe naweeën aan-
gevoeld. Zoo dezer dagen weer.
In de sombere gangen van 't groote gebouw, Dar el Bey
in Tunis, waarin de bureaux van 't Fransche regentschap
zijn gevestigd, zit dag op dag een menigte
kinderen, grijsaards te wachten. Zij belegeren de
bureaux om eindelijk de gevraagde hulp te krij-
gen, voedsel om 't leven te kunnen behouden. Zij zijn geen
vrijwilligers. Zij zijn de moeders, vaders, weduwen, weezen,
gezinne achtergelaten door de voor den roem van
Frankrijk gevallen strijders uit Tunesië.
De regeling der aan de nagelaten betrekkingen van ge-
wezenen toegedachte toelagen stuit in Tunis op bijzon-
dere moeilijkheden. Volgens de daar geldende gebruiken
zegt men, niet worden volstaan met de uitkeering aan
familieleden, maar moet de verdeling over meer recht-
vaardige familieleden geschieden. Het uitzoeken hiervan
lijkt gebrek aan een burgerlijken stand, al uiterst moeilijk
dit wordt nog verergerd, doordien de rechtzittenden
in verschillende, ver van elkander gelegen plaatsen
wonen. Van de mobilisatie af zijn gemengde commissiën,
Franschen en inlanders, aan 't uitzoeken dezer aan-
leggenheden, maar het aantal der gevallen is nu ongeveer
1000. Tijdens den oorlog ontvingen de gezinnen der strij-
ders een georganiseerd onderstand. Het eenvoudigste ware
was, deze te laten voortgaan, terwijl elke terugkeerende,
werken kon, het recht daarop kon verliezen.
Zoo heeft men echter niet gehandeld. Den 16en Novem-
ber 1919 werd die onderstand afgeschaft en zette men zich
aan 't onderzoek van de gezinnen, die recht konden hebben
aan nieuwe toelagen wegens 't sneuvelen of invalide
worden van den kostwinner. De hierdoor veroorzaakte
ellende nam zoodanige afmetingen aan, dat comité's de

openbare liefdadigheid te hulp hebben moeten roepen.
70.000 fr., op die wijze bijeen gebracht, hebben slechts ge-
deeltelijk en kortstondig hulp kunnen brengen. Het is ook
voor de uitkeering van eenige sous per dag uit dit parti-
culiere fonds, dat de stumpers zich in de Dar el Bey ver-
dringen, terwijl zij elken dag moeten hooren, dat hunne
zaak nog niet geregeld is.
De Tunesische administratie heeft voorgesteld om de be-
dragen uit te keeren aan 't familielid, dat tijdens den oorlog
de toelage voor 't gezin van den betrokkene ontving, maar
de administratie in 't moederland staat op het haarlijn uit-
zoeken, — van wegens de mogelijke latere moeilijkheden,
weet u!

Intusschen blijven 12000 gezinnen, na van hun verzorgers
berooft te zijn, ook beroofd van den hun, in beginsel, toe-
gedachten onderstand. Intusschen kweekt het moederland
in Tunis een haard van wrok en ontevredenheid. Het oor-
logszaad schiet op in duizende vormen van haat en nijd.
Ook in Tunis voelt men mee, dat Frankrijk den oorlog ge-
wonnen heeft, maar bezig is den vrede te verliezen.
Dit alles heeft nog bijzondere beteekenis in een kolonie,
waar de teekenen van ontevredenheid zich reeds in werk-
stakingen en andere moderne uitingen manifesteeren, ter-
wijl Frankrijk nog een contingent van vele duizende strij-
ders aan Tunesië blijft vragen.

Chinezen in Frankrijk.

Als waar is, wat Bronson Rea, Amerikaansch schrijver,
beweert, zien de Amerikanen met ongerustheid de jonge
Chinezen, die vroeger de lessen aan de beroemde hooge-
scholen der Vereenigde Staten kwamen volgen, zich tegen-
woordig naar Frankrijk wenden. *La Dépêche Coloniale* vindt
deze wending heel natuurlijk. In den tijd, dat China de
vergoeding te betalen had voor de boxer-expeditie, deden
de Vereenigde Staten grootmoedig afstand van hun aandeel,
op voorwaarde, dat een zeker aantal jonge Chinezen de
Amerikaansche universiteiten zouden bezoeken. De Chinees-
zen zagen het voordeel van deze voorwaarde voor de
Vereenigde Staten in, want de jongelui brachten zoo 't geld
aan, dat den staat geschonken was. Door deze zienwijze
was de erkentelijkheid van China dan ook niet groot.

Na deze verklaring vervolgt L. D. C.: Wij Franschen daer-
tegen vragen niets van de jonge Chinezen; wij bieden
hun alles aan. Gratis overtocht, verminderde prijzen in de
hotels en aan de academies, een goed georganiseerd familie-
leven, nu en dan *five o'clock tea's* door beminnelijke Fran-
sais aangeboden.

De gele werkers, tijdens den oorlog naar Frankrijk ge-
komen, hebben van daar een indruk meegenomen, die de
beste reclame geworden is; de tegenstelling met den uit de
hoogte op hem neerzienden Amerikaan maakte de keuze
niet moeilijk. Daarbij is ook rekening te houden met den
business-man, die de Amerikaan blijft; den Chinees schonk
hij alleen een ethische leerschool. Frankrijk geeft den stu-
dent toegepaste wetenschappelijke studie, zooals deze het
beste met zijn aard strookt, zonder van zijne kennis een
mededinging te vreezen.

Bij de eerste zending kwamen 1200 Chinese studenten
naar Frankrijk. Bronson Rea voorziet na een vijftal jaren
20000 Chinezen uit Fransche leerschool in actie in China
en hij benijdt Frankrijk die aanwinst.

De Oud-strijders in Nieuw Zeeland.

Officieele rapporten uit Canada en Australië hadden
gunstige resultaten gemeld van pogingen om uit den oorlog
teruggekeerde krijgers aan een bestaan te helpen. Volgens
de *Financial News* is het rapport door den eersten minister
van Nieuw Zeeland, W. F. Massey, over deze aangelegenheid
nog mooier, zoodat in die kroonkolonie het ideaal zeer nabij
gekomen is. Van de door de regering van Nieuw Zeeland
aangewende som van 16 miljoen P. St. is het meerendeel
besteed aan voorschotten aan gewezen soldaten. Hierdoor
konden 7800 man aan pachtgronden tot een totaal van
2.496.671 acres, geholpen worden, terwijl 7938 steun kregen
om een woning te koopen of te bouwen. Bovendien kregen
20018 teruggekeerden een betrekking. Op den dag dat Massey
zijn verslag aan de Volksvertegenwoordiging uitbracht, ont-
ving geen een oudstrijder loon zonder tevens te werken.
De bedoeling is geweest allen weer een financieel on-
afhankelijk bestaan te bezorgen; hierin is men volkomen
geslaagd.

Bij dit gunstig resultaat dient in aanmerking genomen te
worden, dat men niet te doen had met beroepssoldaten, die
aan voor hen vreemd arbeid moesten worden gezet, maar
met arbeiders, die tijdelijk soldaat zijn geweest.

Angola en Kongo.

Alvorens naar zijn post te vertrekken, heeft generaal Norton
de Mattos, de nieuwe gouverneur van Angola, tevens
regeringscommissaris, een bezoek aan Brussel gebracht,
om met de Belgische regering, die in de Kongo buurstaat
van Portugal is, in overleg te treden. Volgens een verklaring

MAISON H. SIMONS
Mantel- en Costuummagazijnen 159
HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan”
— en NOORDEINDE 17a. —
zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van
DAMESKLEEDING
Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage. 179
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..
Dag en Nacht geopend

HOPLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & ZONN
Wijnhandelaren
Filiaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Filiaal: Arnhem
Filiaal: 100 Gorinchem
Heemskerckstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Interc. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.
Prijscouranten worden
op aanvraag gaarne toegezonden.
Voor Export speciale conditiën.

CREDIET
5555
Levert op elk gebied.
Strenge geheimhouding.
Conditie zéér vrijgevig
In overleg met den
kooper.
DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”,
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188
A. A (6 leerjaars) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
B. B (3 leerjaars) voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

KUNSTINSTITUUT
De Scheveningsche Muziekschool
Dir. JOSEPHINE WINTER 15
Keizerstraat 23 - Scheveningen

International Electric en Machine Cy
V/H R. GEERAERTS-REUTER
 Licht Kracht
 Zwakstroom **INSTALLATIEN**
 's-GRAVENHAGE LEIDEN.
 Prinsenstr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

ENGELSCH KLEERMAKERIJ
Firma B. SCHOEMAKER
 29 WESTEINDE DEN HAAG 134
Palm Beach Costumes
 voor *Indië.*

FAMILIE-BIOSCOOP
 PRINSESTRAAT 40 TEL. H. 7477
 Van 11 tot 17 Maart 1921:
 Iederen avond, Zondag-, Maandag-, Dinsdag- en
 Donderdagmiddag, de Succesfilm
DE CLOWN.
 Tragedie in 4 Acten, gespeeld door de beroemde
 Nordisk-Artisten.
 In de hoofdrol de helaas te vroeg gestorven
 Filmartiest VALDEMAR PSYLANDER
 N.B. „Het Lied van den Clown” zal gezongen
 worden (ook op de Matinee's) door den
 bekenden Zanger HEIN RAVEN.
 Kinderen hebben geen toegang.
 Zaterdag- en Woensdagmiddag 2.30 uur:
 FAMILIE-MATINEE met toegang voor alle Kinderen

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521
 Programma van 11-18 Maart.
BLOEDGELD.
 Mysterieus Drama in een voorspel en 4 acten.
JIMMY ALS MECANICIEN.
 Dol vermakelijke Klucht in 2 bedrijven.
 In de hoofdrol de bekende Amerik. Komiek
 JIM AUBREY.
HET WEESMEISJE. **JOURNAL.**
 Comedie Dramatique. Actueel.
 Zondag Matinee. Dinsdag niet rooken.

Dansinstituut WEIJNE
 alléén gevestigd
te ROTTERDAM
 Jonker Fransstraat 21
 Meest bezochte inrichting voor verlofgangers

van den generaal verwacht hij veel van samenwerking, die betrekking kan hebben op de regeling van 't vervoer, den aanleg van wegen, vooral van spoorwegen, het verkeer te water en de emigratie.

Valsche munt in Indochina.

Bij de aankomst van 400 Chinese emigranten per Pnompenk te Saigon lieten de koelies, bij ongeluk, twee kisten vallen, waardoor den inhoud over de kade rolde. Het bleek geld en meerendeels valsche munt te zijn. Nu was Indochina in den laatsten tijd vergiftigd van nagemaakt geld, vooral van stukken van 20 en 10 centen; de politie wist de herkomst niet aan te wijzen. De gedane ontdekking geeft vermoedelijk het te volgen spoor aan. De ladingen uit China en de bagage der immigranten zullen een nauwkeurig onderzoek ondergaan. Ligt hierin niet een leering ook voor andere havens?

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIEN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

Van de Afdeling Haarlem:

BIOSCOOPAVOND (Nieuwe Indische films) op Donderdag 10 Maart e.k., 's avonds 8 uur, in de groote zaal der Societeit „Vereniging”.

Programma:

- I.
  1. Vervaardigen van papieren zonnescermen.
  2. Volksgebruiken bij de Karo Bataks.
  3. Drieërlei wijzen van oorlogvoering bij de Karo Bataks.
  4. Dajakdorp op Borneo.
  - II.
  5. Een Compagnie Militaire Wielrijders.
  6. Gezichten op Bali.
  7. Het leven van den Baliër in de desa.
  8. Dansfeest op Bali.
  9. Sapi-rennen.
  10. Djati-boschbedrijf.
- Kaarten ad f 0.50 + rechten verkrijgbaar aan de Societeit „Vereniging”.
Plaatsbespreken Woensdag 9 en Donderdag 10 Maart e.k. van 2-5 uur.

Het Bestuur,

Th. BRONDGEEST Sr., Voorzitter.
H. F. WAGENAAR REISIGER, Secretaris.

Van de Afdeling 's-Gravenhage:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op Woensdag 16 Maart 1921 des avonds 8 uur in het gebouw Laan van Meerdervoort 187.

Agenda.

1. Notulen.
2. Jaarverslag 1920.
3. Rekening en verantwoording der Penningmeesters over 1920.
4. Begroting 1921.
5. Verkiezing van 2 Bestuursleden, periodieke aftreding van mevrouw M. ten Bosch-Bosscher en mevrouw van Aalst-Koopman.
6. Verkiezing van een afgevaardigde voor de Alg. Vergadering van het Hoofdbestuur en een reserve.
7. Voorstellen ter behandeling op de Jaarlijksche Alg. Vergadering van het Hoofdbestuur.
8. Rondvraag.

De Secretaris,

J. A. SOETENS.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONGKONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO. Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn). Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

Firma L. J. C. BOUCHER
 Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel
 's-Gravenhage - Noordeinde 64c
 Specialiteit: voor het samenstellen
 van Leesportefeuilles
Advertentie-Bureau

Mutaties van 2 tot 9 Maart 1921.

Nieuwe Leden.

- C. H. van Rietschoten, Lt.-Gen. B. D., Oud-Legercomm. O. I. Den Haag, Gr. Hertoginnelaan 162, f 5.—
 L. L. H. Hageraats, Ond. 1e kl. O.-I., Den Haag, Obrechtstraat 566, f 5.—
 Mevr. Defais-van Dijk, Weltevreden P.B., f 5.—
 Raden Toemenggoeng Soejono, Regent, Passeroean, O. I., f 6.—
 I. Rookmaker, Geëmpl. s.f. Kedawoeng, Res. Passeroean, f 6.—
 A. G. Wyt, Kapokond. Randoe Agoeng, Klangrong, Passeroean, f 6.—
 P. van Werdt, Oud-Officier Mariniers O.-I. (zal nader omtrent t.g.t. opgeven, het Kol. Weekblad voorloopig niet toezendend), f 5.—
 P. L. de Gaay Fortman, Lt. Kolonel B. D. O.-I. Burgemeester van Bunschoten, f 5.—
 I. C. Baron van der Feltz, Inspecteur Dir. Belastingen Apeldoorn, Mollerslaan 12, f 5.—
 A. van der Mey, Onderwijzer, Apeldoorn, Jacobastraat 1, f 5.—
 M. J. Krul, Ambtenaar Politie O.-I., Eindhoven, Linselaan E 345, f 5.—
 Mej. H. G. v. Embden, Onderw. O.-I., Den Haag, Valkboschlaan 223, f 5.—
 Societeit Harmonie, Groningen, Oude Kijk in 't Jatstraat 26 (Abonnement), f 5.—

Nieuwe Begunstigers.

- E. Wenting, Apeldoorn, Landgoed Schoonbroek, f 1.—
 G. J. D. Bauduin, Majoor Kon. Marech., Apeldoorn, Laan 35, f 1.—
 A. J. Roggeroen, Commies H. I. J. S. M., Apeldoorn, Brinklaan 69, f 1.—
 A. van Brero, Apeldoorn, Frederikslaan 1, f 1.—
 R. Ruges, Off. v. Gez. O.-I. B. D., Apeldoorn, Pension van Marle, f 1.—

Afschrijven.

- A. de Braconier, Amsterdam, Weesperzijde 83.
 W. van Deth, Administrateur Dep. v. Landbouw, Buitenhuis, Utrecht, Voorstraat 40bis.
 H. van Dijk, Utrecht, Schimmelstraat 11bis.
 S. Tagor, Inl. Veearts, Utrecht, Korte Jansstraat 19.
 A. van Brero, Apeldoorn, Frederikslaan 1.
 J. von Zeppelin, Apeldoorn, Landgoed de Zandhegge.

Adresveranderingen.

- H. P. Deinum, van: Velp, Beukenlaan 21, naar: Zandvoort, Haarlemschestraat 29, f 5.—
 D. C. Prins, Zendeling Leeraar, van: Veenendaal, Kerkewijk 24 naar: Amerongen, Villa Erica, f 5.—
 Mevr. H. Th. van IJseldijk-Nyland, Den Haag, van: Iepkade 50 naar: Prins Mauritsplein 23.
 G. A. Heslinga (Leerling Landbouwschool), Deventer, van: de Kruisstraat 29 naar: Papenstraat 8.
 M. P. Voute, Amsterdam, van: Johan Vermeerstraat 11 naar: Heerengracht 481.
 T. van Peski, Oud-Hoofdadministrateur Batjan Archipel, van: Laboeeka Batjan naar: Den Haag, Bleijswijkstraat 1 (Kol. Weekblad weer toezenden), f 2.50.
 Mr. J. Th. Goossens, Lid Raad van Justitie, van: Batavia naar: Soerabaya.
 S. G. Ginsel, Civ. Gez., van: Djapara naar: Karimunjawa, Res. Djapara.
 G. L. Cochius, van: Amsterdam, van Eeghenstraat 76, naar: Den Haag, Riouwstraat 182 (abonné).
 Mej. I. Himpe, Muzieklerares, Breda, van: L. Brugstraat naar: Ginnikenstraat 125a (tijdelijk).
 A. van Pelt, Kapitein Inf. O.-I., van: Malang naar: de Helder, Hoofdgracht, p/a. Mevr. van Wingerden, f 5.—
 A. Engers, wd. Secretaris Dep. v. Gouvernementsbedrijven, van: Weltevreden, Tamarindelaan 3, naar: Bandoeng, Riouwstraat.
 H. Begemann, Utrecht, van: Nieuwe Gracht 71 naar: Rijnlaan 145.
 W. J. Rinkel, Kapitein Art. O.-I., van: Bilthoven, Prins Hendriklaan 33 naar: Bussum, Nieuwe 's-Gravelandschedweg 5B, f 5.—
 W. F. van den Broek, van: Heemstede, Oranjeplein 4, naar: Aerdenhout, Mr. H. Enschedeweg 3.

N.B. Beleefd verzoek aan H. H. Penningmeesters omtrent leden die zich elders vestigen aan de Penningmeesters oer betrokken Afdelingen (c. q. Hoofdbestuur) vertegenwoordiger A. J. Gooszen van O.-I. te Sragen te willen berichten, of de contributie afgelopen jaar te willen berichten, dan wel loopend jaar voor hun vertrek werd betaald.

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
 Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017
Licht, Kracht, Verwarming, Schel- en Telefoon-Installatiën.

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
NATIONSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL
Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma **MARTINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
    1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
    2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
    - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
    - II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
    - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
    - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
    - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
    - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
    - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.02.
- R.B. Beleest verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

- Aan het Bureau Laan van Meerderveert 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende werkzoekenden:
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
  - Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
  - Kinderjuffrouw in Indië.
  - Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
  - Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- en Schilderlessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatiellessen.
Aanvraag admmissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Type- en Vertaalwerk.

Dese inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnwijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
  - Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. — en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
  - B. TAGOR. Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
  - J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
  - Th. BRONGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
  - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
  - Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
  - H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S r a g e n, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =
Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek
„Theario”
Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeeling
BANKE/BAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

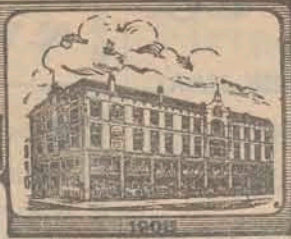
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Wereldmerk
IBACH

L. C. JACOBI

'S-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123
Telefoon Haag 1403

Wendt-U voor

**Koop, Huurkoop, Verhuur,
Inruilen, Repareeren, Stemmen,
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en
Buitenland het **meest bekende
adres.**

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAI & ZON

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang
Australië.

Uitvoering dienstrengelingen zijn verkrijgbaar
de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Grote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

**Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen**

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Laatst uitgekomen

Voorjaarsstoffen

Dames- en Kinder-Confectie.

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT

Handschoenen

GEBR'S HEHENKAMP

*Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers*

Lange Voorhout 25

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende
examens en ambten, zooals Staats-
inrichting M. O., Staathuishoudk.
M. O., Gemeente-administratie,
Boekhouden. De opleid. geschiedt
ook **schriftelijk** in Nederland en
Koloniën met zeer goede resultaten.
Prospectus en lijsten met namen
en adressen van **zeshonderd en
veertig geslaagden** worden op
aanvraag gratis toegezonden door
Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD.

Oranjeplein 102 - Den Haag
Telefoon 6225

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor,
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.